1854. EEN EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 95.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ 1.60, buiten Assen franco per post ƒ 1,75.

WOENSDAG 29 NOVEMBER

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

De heer *VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT* en *DE MINISTER VAN OORLOG.*

Wij deelen onder onze Binnenlandsche berigten mede, wat in de zitting van de Tweede Kamer van 25 dezer tusschen deze beide heeren is voorgevallen, en welke woorden het beleedigd gevoel van een eerlijk man den Minister van Oorlog heeft ontlokt. Het is ongetwijfeld, dat de eer van den dag aan den Minister is verbleven. De heer *van Zuylen* is door hem als een schooljongen ten toon gesteld en verdiende zulks ook. Op een bloot gerucht beschuldigde hij den Minister van niets minder dan van overtreding der Grondwet en dus van verkrachting van zijn eed. De Minister overtuigde de vergadering, dat het gerucht laster bevatte; de heer *van Zuylen*, in plaats van schaamrood te worden en verschooning te vragen voor zijne hoogst ligtvaardige beschuldiging, zeide eenvoudig, dat, zoo de daadzaak niet waar was, de gevolgtrekkingen daaruit ook vervielen; ja, hij voegde er nog de kwajongensachtige verzekering bij, dat hij zich door den Minister van Oorlog de vrijheid van spreken, die hij als lid der Kamer had, niet zou laten ontnemen: met andere woorden, de heer *van Zuylen* zal zich door dit geval, dat zoo schandelijk en bedroevend voor hem is afgeloopen, niet laten ontmoedigen, om, gedekt door de hoedanigheid van volksvertegenwoordiger, eerlijke lieden, die niet tot zijne partij behooren, ligtvaardig en lasterlijk te beschuldigen.

Schoon komt, tegen de houding van den Zwolschen vertegenwoordiger uit, de mannelijke en krachtige handelwijze van den Minister *Dambenoy*.

De heer *van Zuylen* behoort tot de partij, die zich bij voorkeur de constitutionele noemt, hoewel het nergens uit blijkt, dat zij meer ontzag heeft voor onze constitutie, dan iedere andere partij in ons land, en bepaald niet als de gematigd liberale, onder wier vanen wij ons liever zouden scharen.

Zijn wederoptreden in de Kamer werd door zijne partij met vreugde begroet, omdat hij onder hare beste strijders gerekend wordt, toegerust met bekwaamheid, volharding en een groot redenaars-talent. De heer *van Zuylen* wilde dan ook deze verwachting niet beschamen; zoodra hij daartoe eene eenigzints voegzame gelegenheid vond, deed hij eene hevige charge op het tegenwoordig Ministerie; maar in zijn ijver, om zijn vijand afbreuk te doen, lette hij niet op de middelen, die hij bezigde, en de aanval liep tot zijn nadeel en oneer af.

Een paar dagen vroeger heeft de heer *van Zuylen* een ander lid van het Ministerie, den Minister van Justitie, met eene even valsche beschuldiging aangevallen, n.l. dat deze de kosten, aangevraagd voor de politie, wilde aanwenden om de daden der burgers te bespionneren. De Minister vroeg den heer *van Zuyen* om een enkel bewijs, eene enkele daadzaak van dat spionneren bij te brengen; maar hij kon dit niet. Hier ook moest de heer *van Zuylen* de ernstige teregtwijzing van een verontwaardigd man ondervinden.

Wanneer deze volksvertegenwoordiger zoo voortgaat, dan zal hij spoedig de achting van de Natie verbeurd hebben. Wel noemt de *Nieuwe Rotterdammer Courant* hem gemoedelijk en eerlijk, maar het is blijkbaar, dat overeenstemming in politieke denkwijze die courant aldus heeft doen spreken; gelijk men weet, maakt partijzucht evenzeer als liefde blind.

Wij kunnen moeijelijk gelooven, dat belangstelling in de zaak en vaderlandsliefde en geene bitterheid en zucht tot wraak den heer *van Zuylen* geleid hebben bij zijne beschuldigingen tegen de tegenwoordige bewindslieden. Of zou hij, de herovering van de portefeuille van buitenlandsche zaken beöogen? Na hetgeen er tusschen hem en de Ministers van Oorlog en Justitie is voorgevallen, zouden wij thans minder dan ooit wenschen, onze buitenlandsche belangen weder aan zijne handen toevertrouwd te zien.

Is de geheele zoogenaamde constitutionele partij zoo gezind als de heer *van Zuylen*?

Wij weten het niet, maar uit de groote bitterheid, waarmede hare leiders in de Kamer het Ministerie hebben aangevallen, meenen wij te mogen opmaken, dat tusschen haar en het Ministerie een strijd om de ministeriële portefeuilles gevoerd wordt. En hoewel deze partij onze geheele sijmpathie heeft, wanneer ze spreekt van bezuiniging in onze uitgaven, van ontheffing der burgerij en vooral van de mindere volksklassen, gelooven wij toch niet, dat het Vaderland gebaat zou zijn, zoo zij in dezen strijd de overwinning behaalde.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

27 *Nov.*

Volgens berigten uit St. Petersburg, werkte men aan de versterkingen dier stad, alsof zij zeer spoedig een aanval zou hebben te verduren, terwijl er een geretrancheerd kamp werd opgeworpen voor *tweemaal honderdduizend man.*

Dat zijn zeer oorlogzuchtige voorteekenen!

Maar een brief uit de Russische hoofdstad voegt er iets vredelievends bij. De Keizer zou namelijk bij elke gelegenheid aan hooge Staatspersonen hebben verklaard, dat hij gaarne de wapenen neerlegt, als de voorwaarden slechts geene vernedering zijner waardigheid, geene krenking zijner eer zouden zijn.

Dat heet in sommige bladen eene belangrijke tijding uit St. Petersburg! De Czaar heeft immers altijd gezegd: ik wensch den vrede! maar de voorwaarden, daarin lag altijd het struikelblok. Er zal ook wel in Europa geene zoo gekke Mogendheid zijn, die verkondigde: „ik wil oorlog tot elken prijs — ik wil in 't ronde slaan, rakende wie ik kan!" Een particulier, die zoo op straat liep, zette men in een verbeterhuis, en de Vorst, die zoo als een tweede don Quichotte overal en tegen elk oorlog wilde voeren, zou wel spoedig *door allen* in zijn vechtlust worden belemmerd.

Intusschen, alle brieven uit Petersburg zijn niet even onbeteekenend. Zoo werd er te Hamburg een ontvangen, waarin stond te lezen: „de oorlog neemt hoe langer zoo meer een nationaal karakter aan. De leden der Keizerlijke familie zullen als bijdrage tot de heilige zaak van de verdediging des Vaderlands, een regement jagers, sterk 4000 man, kleeden en wapenen. Die jagers, gekozen uit de beste landelijke schutters, behouden hunne eigene jagtgeweren en zullen vrijwilligers zijn van de domeinen der Kroon; de Minister, met het beheer dier domeinen belast, heeft bevel ontvangen, om, zoo spoedig maar eenigzins mogelijk, het regement in 't veld te brengen.

Verder las men in dienzelfden brief, dat de beroemde Russische heelmeester, de heer Pyragow, naar de Krim zou vertrekken, en dat had te Petersburg in 't eerst nog al eenige ongerustheid gebaard, wijl men vreesde, dat beide Groot-Vorsten in de bataille van Inkerman eenig letsel was overgekomen. Die Vorsten toch hadden medegevochten in 't heetste van den strijd. Met genoemden heelmeester vertrekken eene groote menigte jonge chirurgijns als vrijwilligers naar de Krim, terwijl een twintigtal „zusters van liefde" reeds derwaarts op reis zijn gegaan.

De Engelsche *Times* heeft eene telegrafische dépêche, volgens welke op 14 jl. eene nieuwe aanval der Russen op de linie der geällieerden was beproefd, doch men hecht er weinig geloof aan. Verder verzekeren de Fransch-Engelsche dagbladen, dat het gerucht, volgens hetwelk drie der vijf gewonde Engelsche Generaals zouden overleden zijn, onwaar is. Zelfs genoot een van hen, Generaal Brown, eene goede gezondheid. Dit is eene goede tijding! Frankrijk en Engeland gaan voort met het zenden van versterkingen en houden zich tevens bezig met finantiële voorzorgen. Men zegt zelfs dat de beide Mogendheden eene gezamenlijke leening van 1000 millioen zullen aangaan. Dit gerucht deed de fondsen rijzen.

Dat Rusland ook al het mogelijke doet, om zijne vijanden het hoofd te bieden, gelooft men gaarne. Zoo verhaalt men, dat het garnizoen van Odessa, bestaande uit 18000 man, bevel heeft gekregen, om naar de Krim op te rukken. Er zou in die stad slechts één luitenant zijn achtergebleven! De bevelhebber dier stad moest het garnizoen naar het tooneel des strijds begeleiden. Ook verzekert men, dat de Czaar persoonlijk in de Krim zal verschijnen.

Alreede behoort onder de geruchten van den dag, dat de Turken in Bessarabie zouden vallen, doch tevens, dat aldaar 80.000 man Russen gereed stonden, om hen te ontvangen. Het *Fremdenblatt* verzekert op zijne beurt, dat Omer Pacha uit Constantinopel bevel ontving, om zijn togt naar Moldavië voorshands te staken, terwijl uit Frankrijk het berigt tot ons kwam, dat Napoleon twee divisien, te zamen ruim 20.000 man, naar de Donau-Vorstendommen zou zenden. Het hoofddoel dier expeditie zou zijn, om de Russen te beletten meerdere versterking naar de Krim te doen trekken en in zooverre zou het gewis een allerbelangrijkste maatregel zijn.

De krijgsgebeurtenissen traden alzoo eenige dagen op den achtergrond en, zoo als dan gewoonlijk is, hield de diplomatie op hare beurt de aandacht bezig.

Zie hier wat men van haar zegt.

Rusland vroeg aan Oostenrijk: „wat zult gij doen als de Turken mij aanvallen uit de Donau-Vorstendommen?" en het mogt er wel bijgevoegd hebben, als de Franschen en de Turken dat doen.

Gewigtige vraag! En het antwoord?

Keizer Frans Jozef gaf dit bescheid: „als uwe vijanden u van dáár aanvallen, zal ik het hen niet beletten." Ja het gerucht liep zelfs, dat Oostenrijk de oorlog reeds aan Rusland had verklaard. Dit laatste is nu gewis voorbarig, maar het eerste is van hoog gewigt. Immers de vraag rijst aldadelijk: „Zal Rusland, aangevallen wordende, onder oogluiking van Oostenrijk, zich ook tegen dat rijk wenden? En wat zal Pruissen dan doen?"

Wij hebben het meermalen gezegd: *de Oostersche kwestie kan in 1855 wel eens op een geheel ander terrein worden overgebragt.*

Maar, hoe is nu de verhouding tusschen Oostenrijk en Pruissen?

Dat is een raadsel en elk blad spreekt er van op zijne wijze. De een zegt, dat Pruissen groote concessien gedaan heeft aan het Westen — dat het zich neutraal zal houden, ook als Oostenrijk reden meent te hebben, om *aanvallender* wijze tegen Rusland te ageren, doch tevens, dat als Rusland het tractaat van 20 April gaaf aanneemt, Oostenrijk al het mogelijke zal doen om den vrede te herstellen; Pruissen zou weder gaarne zien, dat Rusland zijne goedkeuring schonk aan dit tractaat. De half officiële *Preuss. Correspondenz* laat het denkbeeld doorschemeren, dat de Czaar wel genegen zou zijn om gemeld tractaat aan te nemen, alsmede dat het Westen, in dat geval, zich tot onderhandelingen zou laten vinden.

't Is alles wel mogelijk, maar, wij gelooven nog niet: „dat Oostenrijk van harte zoo anti-Russisch is;

„dat Pruissen genegen zou zijn, om Oostenrijk in die gezindheid zoo in alles ter wille te zijn;

„dat Rusland met beide handen naar het tractaat van 20 April zou grijpen!"

De tijd zal leeren in hoeverre onze meening juist is.

Wij willen voor ditmaal van de Oostersche kwestie afstappen met de volgende berigten, hier en daar ter loops opgezameld.

De Turken in de Krim zijn niet de Turken aan den Donau, maar in éene zaak doen zij van zich spreken en dat is van hunne zucht tot plundering. Zoo verhaalt men, dat zij, na de eene of andere bataille, gedurig in volle bezigheid worden gevonden, om de gedoode en gekwetste Russen de zakken te ledigen, te ontkleeden, ja zelfs de laarzen uit te trekken!

Dat maakt natuurlijk de verontwaardiging vooral der Franschen gaande, die altijd voor de ongelukkigen, en vooral voor den ongelukkigen soldaat, achting hebben, en die verontwaardiging is te grooter, daar in het oogenblik van den strijd die roovers nergens te vinden zijn. Maar ook de Russen, zegt men, zouden zich soms, wel niet aan plunderzucht, maar aan groote wreedheid schuldig maken.

De tafereelen die nog altijd van de bataille bij Inkermann worden medegedeeld, zijn ijzingwekkend. 't Was daar een veld van lijken! Russen, Engelschen, Franschen, Turken, Arabieren lagen er in hoopen op en onder elkanderen, kermende en worstelende met den dood!

Wie gruwt niet voor zulk een oorlog en wie wenscht niet dat er spoedig een eind kome aan al die moord-tooneelen!

In een brief aan generaal *Canrobert* zegt de Fransche keizer o. a. dat de overwinning van Inkermann hem ten diepste heeft getroffen. Hij verzoekt den generaal, aan het leger zijne tevredenheid te betuigen en dank te zeggen aan de generaals, officieren en soldaten voor hun manmoedig gedrag. De strijdkrachten in de Krim zullen verdubbeld worden, ten einde men er eene offensieve houding kunne hernemen. Gelijktijdig zal eene krachtige afleiding in Bessarabie geschieden. Het algemeen gevoelen, ook in het Buitenland, is ons gunstig — zegt de keizer.

Men ziet, opgewektheid spreekt niet uit deze regelen. Het is verdiende waardering van heldenmoed en het vaste voornemen, om zooveel mogelijk te gemoet te komen in 't geen het landingsleger behoeft. 't Is bedaarde taal, de groote zaak waardig.

Ook de Engelsche bladen beginnen meer en meer zwaarmoedige beschouwingen te laten hooren. „Wij *kunnen* de Krim niet meer verlaten — roept de *Times*. Wij worden dáár verpletterd of wij moeten er Rusland's magt voor goed fnuiken. Daarom onze troepen versterkt! En spoedig — de tijd dringt, en elk verlies nu is welligt in de toekomst hoogst verderfelijk.

De Onder-Koning van Egypte is met 12000 man in de woestijn getogen, ten einde aldaar die krijgslieden te oefenen en hen dan naar de Krim te zenden. Ze zullen welkom zijn, vooral als zij goed vechten en zich beter onderwerpen aan de krijgstucht, dan hunne landgenooten, die daar nog weinig lauweren hebben verworven.

Het verblijf van Palmerston te Parijs boeit in hooge mate de aandacht en het verdient die ook. Gewigtige zaken zullen er gewis worden besproken tusschen den Engelschen Minister en Napoleon III. Onder hen, die altijd goed zijn ingelicht! zijn personen, die willen weten, dat Palmerston aan den Franschen Keizer den raad zou hebben gegeven, om zijn volk wat meerder vrijheid te geven, in het openbaar bespreken van de politieke aangelegenheden. 't Is mogelijk, doch opmerkelijk tevens, dat terzelfder tijd de *Times* en meer andere bladen te Parijs in beslag werden genomen, omdat zij de reis van Prins Napoleon naar Constantinopel in een verdacht licht plaatsten.

Espartero heeft met het geheele kabinet zijn ontslag genomen, onder toejuiching van de Cortes, behalve van die der linkerzijde. Het schijnt dus, dat Espartero zich om de eene of andere oorzaak gekrenkt gevoelt en door eene vrijwillige aftreding wil ontdekken, wat de Natie wil. Hij doet nu wat de Koningin gezegd werd te willen doen, maar haar belet werd. Volgens sommigen zou Espartero thans hooger dan ooit bij het Souvereine Volk staan aangeschreven — volgens anderen is hij reeds zeer gedaald in de schatting van zijne doldriftigste vrienden, terwijl zijn invloed bij de gegoede burgerij al zeer luttel zou zijn. Spoedig zal het blijken wat van dat alles is, want de publieke opinie kan daarover het stilzwijgen niet bewaren, en in zooverre die huist onder de barricade-helden, zal zij ook wel niet veel omslag maken, om zich te doen kennen. Hoe 't zij — dat Espartero op eene gladde baan staat is zeker, en hij zal gewis al zijn politiek verstand behoeven, om zich daarop staande te houden.

28 *Nov.*

Het is weder Vorst Menschikoff, die ons de laatste berigten van de Krim brengt, en wel van 18 Nov. Hij zegt, dat de belegeringswerken toen gestaakt waren en het vuur der geällieerden van lieverlede verminderde en dien dag bijna geheel was opgehouden. Den 14den had er een verschrikkelijke storm in de Zwarte zee gewoed, die de vijandelijke vloten aanzienlijke schade had toegebragt. Een aantal transport oorlogschepen werd op de kust geworpen: vele daarvan zijn geheel vernield. Het verlies der geällieerde vloten bedraagt ongeveer 25 bodems. Bovendien zag men in volle zee verscheidene Fransche en Engelsche linieschepen, die aanmerkelijke schade hadden bekomen.

Een berigt uit Constantinopel bevestigt het berigt van den zwaren storm in de Zwarte zee op 14 dezer. Van de twee op strand geworpen Fransche schepen, *Henri VI* en *Pluto* is de bemanning behouden gebleven.

Het bevestigt zich niet, dat er den 14den een nieuw gevecht voor Sebastopol zou zijn geleverd.

Uit de Krim is de tijding ontvangen van het sneuvelen des Russischen Generaals Kutusoff.

Het Turksche leger in de Krim zal met nog 10.000 man worden versterkt.

In Sebastopol werden bij voortduring de huizen gebarrikadeerd en van schietgaten voorzien. De bezetting maakte toebereidselen om des noods naar de noorder-forten af te kunnen trekken, en had twee schipbruggen gelegd.

Het berigt, dat aan Omer Pacha bevel is gezonden, om zijne operatien tegen Bessarabie te staken, bevestigt zich. Hij heeft daarentegen, zoo men zegt, bevel ontvangen, om onverwijld 20.000 man naar Balaclava te zenden.

De Kozakken, welke zich nog in de Dobrutscha bevonden, zijn daaruit verjaagd.

Het Turksche leger in Azie blijft werkeloos, gedurende de maand October was de gezondheidstoestand verbeterd; er werden toebereidselen gemaakt, om in het veld te overwinteren.

Een telegrafisch berigt uit Weenen herhaalt de tijding, dat Oostenrijk en Pruissen het eens zijn geworden. In welke punten en op welke wijze zij het eens zijn geworden is

nog niet met juistheid bekend; te oordeelen echter naar de zeer sterke neiging naar het Westen, welke in den laatsten tijd aan Oostenrijk werd toegeschreven, zou men moeten denken, dat deze overeenkomst meer ten gunste der Westersche Mogendheden als van Rusland zal zijn.

Te Kopenhagen is eene ministeriele crisis ontstaan. De heer von Scheel is van Pinnebrog te Kopenhagen aangekomen, om een nieuw kabinet zaam te stellen. Hoewel de ware reden van deze crisis niet bekend is, valt er bijna niet aan te twijfelen of zij is een gevolg van de jongste staatkundige gebeurtenissen in Denemarken. De ministers, zeker dat de nieuwe kamers wederom der regering zullen vijandig zijn, schijnen den uitslag der verkiezingen niet te hebben willen afwachten. Den 18 zal de nieuwe rijksdag bijeenkomen.

Telegrafische berigten.

Sebastopol, 18 Nov. De verbonden legers hebben de belegeringswerken gestaakt en opgehouden met het bombardement. Zij wilden alleen de door hen ingenomene positien bezet houden en zoo meerdere versterkingen afwachten. Een groot deel is reeds aangekomen. De gezondheids toestand der troepen blijft voortdurend goed.

Turin, 26 Nov. Mazzini heeft weder de kans waargenomen en een nieuw manifest tot opstand openbaar gemaakt.

Londen, 28 Nov. Het Parlement is tegen den 12den der volgende maand buitengewoon bijeengeroepen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

In de zitting van 22, 23, 24 en 25 dezer zijn de algemeene beraadslagingen over de begrootings-wetten voor 1855 voortgezet, en op laatstgemelden dag ten einde gebragt. Wij betreuren het, dat onze beperkte ruimte ons niet toelaat de gevoerde discussien uitvoerig mede te deelen, hoewel dezelve voor een deel hebben bestaan in verwijtingen en verdedigingen van de eene partij tegen de andere: in een bijblad bij deze Courant hebben wij den korten inhoud opgenomen van hetgeen den 21 en 22 dezer door de heeren *van Zuylen van Nijevelt*, *van Bosse* en de *Ministers van Financien*, *van Justitie* en *van Binn. Zaken* is gesproken.

Er heeft zich in de zitting van 25 dezer een incident voorgedaan tusschen den *Minister van Oorlog* en den heer *van Zuijlen van Nijevelt*, dat vrij hoog liep. De toedragt is deze:

De *Minister van Oorlog* vroeg het woord en zeide, dat bij de algemeene beschouwingen zijn beheer en zijn persoon dikwerf zijn ter sprake gekomen. Hij heeft nu het woord niet gevraagd, om nu reeds deswege in discussie te treden. De behandeling van het hoofdstuk voor oorlog zal daartoe van zelve gereede aanleiding geven. Hij heeft ook niet het woord gevraagd over een onderwerp, dat hem voorkomt in het vorige jaar afgeloopen te zijn en dat beslist is geworden. Hij heeft het woord alleen gevraagd ten gevolge van eene zinsnede, die in de rede van den heer *van Zuylen van Nijevelt* voorkomt. Daarin wordt toch gezegd: dat een der onbetwistbaarste prerogatieven der kroon zou zijn verkort. Of (zoo luidt de zinsnede verder) sedert wanneer is de 1e alinea van art. 58 der grondwet ondergeschikt geworden aan eene ministeriële aanschrijving? De Minister nu herinnert, dat de 1e paragraaf van art. 58, waarop de spreker zich heeft beroepen, aldus luidt: „De Koning heeft het oppergezag over zee- en landmagt." Het blijkt dus, dat er door den spreker gemeend wordt, dat eene der onbetwistbare prerogativen der kroon zou zijn verkort. De aanval is dus gerigt blijkens het art., dat die spreker aanhaalde, tegen den minister van marine of tegen den minister van oorlog. Daar zijn ambtgenoot voor marine heden buiten staat was tegenwoordig te zijn, noodigt de minister, zoowel uit naam van zijn ambtgenoot als van zich zelven, den afgevaardigde uit Zwolle uit, zich wel te willen verklaren wie van beide dezer Ministers deze beschuldiging betreft. Als een eerlijk man zich in de pijnlijke verpligting bevindt, om als beschuldiger te moeten optreden, dan moet hij ridderlijk en eerlijk voor zijne beschuldiging uitkomen. Dit geldt vooral als het betreft verwijten, die hij minister beschouwt als eene beschuldiging van hoogverraad en meineed, omdat toch elk minister bij de aanvaarding zijner betrekking, in handen des Konings den eed op de grondwet heeft afgelegd. De minister verlangt dus van den bedoelden spreker bepaaldelijk te weten, wien de ingebragte beschuldiging betreft en waarin zij bestaat.

De heer *van Zuylen van Nijevelt* gelooft, dat de Minister te ver gaat, door hier te gewagen van meineed of van hoog verraad, of in zijne woorden eene beschuldiging van dien aard te zoeken. Hij gelooft, dat de vrijheid van discussie, die in deze vergadering moet bestaan, gedoogt, dat men zijne zienswijze staaft door voorbeelden, geput uit de handelingen van de Regering. Als hij nu de vrijheid neemt zijn gevoelen zoodanig te adstrueren, dan gelooft hij niet de palen van achting te hebben overschreden, die men aan de regering in het algemeen of aan eenig minister in het bijzonder verschuldigd is. Hij meent echter, dat ook de minister van oorlog de vrijheid van discussie moet eerbiedigen.

De *Minister van Oorlog* antwoordt, dat hij de verklaring moet afleggen, dat hij niet tevreden is en geen genoegen neemt met het gegeven antwoord. De minister vraagt den spr. als eerlijk man positief af, de omstandigheden bekend te maken en de redenen mede te deelen waarop zijne beschuldigingen waren gegrond. De minister verlangt van hem, als eerlijk man, te vernemen, welke ministeriele aanschrijving hij op het oog had.

Nadat de zitting op de gewone wijze voor een kwartier uurs was geschorst, heeft de heer *van Zuylen* geantwoord dat hij gezinspeeld heeft, en hij maakt geene zwarigheid om dit te erkennen, op een gerucht, dat niet alleen aan hem maar aan velen ter oore gekomen is, en dat zoo het onjuist mogt zijn, dan ook de gevolgtrekking vervalt die daaruit is afgeleid. Het gerucht waarop hij gezinspeeld had, was dit, dat de koning in den afgeloopen zomer het bevel over de troepen in het kamp van Zeist wilde voeren, maar dat de generaal *van Poolsum Booy*, ten gevolge eener ministeriele aanschrijving zich in de onmogelijkheid heeft bevonden aan dat verlangen te voldoen. Het zal hem aangenaam zijn, zoo het blijken mogt dat dit gerucht ongegrond was.

De *Minister van Oorlog* zegt, dat alzoo een los gerucht voldoende schijnt om een afgevaardigde het regt te geven tegen een minister des konings eene beschuldiging in te brengen, die hij, minister, niet anders kan kwalificeren dan als eene beschuldiging van meineed en hoogverraad. Maar spreker kan er bijvoegen, dat dit los gerucht geheel en al valsch is, onwaar, lasterlijk en driewerf laster. En om dit te bewijzen, aarzelt hij geen oogenblik den brief mede te deelen, dien hij aan den generaal *van Poolsum Booy* heeft geschreven en dien hij elk oogenblik van zijn ministerie verwachtende is.

De *Minister van Oorlog*, dien brief iets later ontvangen hebbende, leest dien daarop voor. Den 13den Junij 1854 was die brief aan den generaal *van Poolsum Booy* geschreven. Daarin wordt gezegd, dat Z. M. hem minister HD. voornemen had kenbaar gemaakt, om het kamp te bezoeken. Z. M. zou den 5den September dáár aankomen en tot den 15 verblijven; dat Z. M. het voornemen *niet had eenig commando te voeren*; dat derhalve het bevel bij voortduring aan den generaal bleef opgedragen, en dat mitsdien al hetgeen in eene vorige missive omtrent de inrigting van het kamp was geschreven, in wezen bleef en nageleefd moest worden. Uit dien brief blijkt dus duidelijk, zegt de minister, dat het gerucht waarvan de spreker heeft gewaagd, valsch en lasterlijk was. Hij eerbiedigt zoo zeer als iemand de vrijheid van discussie, maar hij mag niet toegeven, dat zij zich zóóver zou uitstrekken dat zij het werktuig zou worden om hier valsche geruchten bij te brengen. Wat zou het lid uit Zwolle wel zeggen als de minister hier mededeelde de valsche geruchten omtrent de pogingen, welke die afgevaardigde zou hebben aangewend om weder lid der kamer of minister van buitenlandsche zaken te worden? De minister erkent gaarne dat dit lasterlijke geruchten zijn, maar wat zou men zeggen, als hij zich daarop beriep? Dan zou hij dit zelf als eene oneerlijke daad beschouwen. Hij laat dan ook de beoordeeling aan de kamer over, wat zij over dergelijke handelingen moet denken. En wat hij, minister, er over denkt, daarover behoeft hij zich, na hetgeen hij reeds gezegd heeft, niet verder te verklaren.

De heer *van Zuylen* maakt, na deze inlichtingen, geene zwarigheid te erkennen, dat het gerucht, dat niet alleen aan hem, maar aan velen is ter oore gekomen, onjuist moet zijn geweest en dus evenzeer de gevolgtrekkingen die daaruit afleid zijn. Maar hij geeft den minister toch het regt niet om in zoodanige ontwikkeling te treden, als door hem is geschied. Spreker zal alleen nog dit zeggen, dat hij zich noch door dit incident, noch door eenig ander, zal laten terughouden gebruik te maken van de vrijheid van spreken, die hem toekomt, en waarop hij als lid der vergadering regt heeft.

In de memorie van beantwoording der Regering op de aanmerkingen van de Afdeelingen ten aanzien van het wetsontwerp tot vermindering der regten op de granen en andere levensmiddelen heeft de Regering verklaard thans, nu ook bij haar het officieel berigt is ontvangen dat in de staten van het Duitsche tolverbond tot op 30 September 1855 geene invoerregten van de granen, peulvruchten, van het meel en andere op den molen bewerkte voortbrengselen zullen geheven worden, geen bezwaar te zien, om overeenkomstig het in het verslag kenbaar gemaakt verlangen der kamer den tijd, gedurende welken de verminderde regten zullen worden geheven, te verlengen tot op 1 October 1855, als wanneer tevens de uitkomsten van den oogst van dat jaar bekend kunnen zijn.

De Tweede Kamer heeft Hoofdstuk I en II der Staatsbegrooting met algemeene stemmen aangenomen.

Z. M. heeft mr. *M. H. Godefroi* en mr. *E. J. Asser*, te Amsterdam, aftredende leden van de hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten, bij voorduring als zoodanig benoemd, eerstvermelde tevens als voorzitter.

— Den 14 Dec. e. k., zal de zaak van de heeren *Fongers* en *Salvador* weder voor de Regtbank te Haarlem behandeld worden.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is opgeroepen tegen Donderdag 7 December aanst., tot hervatting harer werkzaamheden.

— Den 26 dezer is te Leiden in hoogen ouderdom overleden, de hoogleeraar *M. Siegenbeek*, een man, die zich door zijne talrijke letterkundige, historische en taalkundige geschriften, een duurzamen roem in Nederland heeft verworven.

— Den 30 dezer zal voor de Regtbank te Groningen behandeld worden de zaak van den heer Mr. *de B. M.*, Advocaat te Zwolle, beschuldigd van opligting.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

— De *Moniteur de la Flotte* zegt, dat sedert eenige weken meer dan 10,000 man versterkingen in de Krim zijn aangekomen. Vervolgens deelt dat blad de lijst mede der vaartuigen, die deze troepen hebben overgebragt en van die, welke nog beschikbaar zijn. Daaruit blijkt, dat Frankrijk voor het overbrengen van troepen en materieel naar het Oosten 77 vaartuigen in dienst kan stellen, waarvan 15 liniesschepen en 62 fregatten, korvetten, enz.

— Men schrijft uit Parijs d.d. 22 dezer: Het is er verre van verwijderd, dat de aanwezigheid van lord *Palmerston* alhier alleen betrekking heeft op de finantiële voorstellen van de zijde van Engeland, waarvan men reeds sedert eenigen tijd gesproken heeft. De Fransche Regering ontkent, dat Engeland haar geldelijke subsidien voor het voeren van den oorlog aanbiedt, maar zij ontkent niet, dat de komst van den lord eene finantiële overeenkomst betreft. Lord *Palmerston* moet overigens nog het volgende hebben voorgesteld: 1o. Eene verandering in de krijgsoperatien; 2o. wordt de Regering uitgenoodigd eene alliantie met Zwitserland, Belgie, Sardinie en Zweden te sluiten, en de Duitsche Mogendheden te sommeren zich voor of tegen de Westersche Mogendheden te verklaren; 3o. moet lord *Palmerston* op officiële wijze voorstellen, om aan de constitutie van het Keizerrijk een liberaal artikel toe te voegen. Het laatste omdat lord *Palmerston* het vooruitzigt heeft, na de bijeenkomst van het parlement met de vorming van een ministerie belast te worden, en omdat men de alliantie met Frankrijk niet voor sterk genoeg houdt, zoo lang het land niet meer geestdrift betoont voor de tegenwoordige omstandigheden. Lord *Palmerston* verlangt eene alliantie met de Fransche Natie en niet alleen met de tegenwoordige regering. Of de Engelsche staatsman gelukkig in zijne zending zal slagen, is moeijelijk te bepalen. Het is evenwel zeker, dat de raad van den Engelschen Minister in ernstige overweging genomen zal worden.

ENGELAND.

Eenige dagen geleden wilde de directeur van den schouwburg te Bristol een militair drama, onder den naam van: de slag van Alma doen opvoeren, maar had als men een dagblad dier stad gelooven mag, de grootste moeite, om personen te vinden, die Russen wilden voorstellen; zelfs de zoogenaamde figuranten weigerden zulks kort af; en gaven er de voorkeur aan de allerminste betrekking in het geallieerde leger te bekleeden. De directeur wendde al zijne welsprekendheid aan, om hun te beduiden, dat zij slechts voor de grap Russen zijn zouden, maar desniettegenstaande bleef het getal der vijanden in den toneel-veldslag aan de Alma nog zeer gering.

— De heer *John Bright*, lid van het parlement en van de vereeniging der vrienden van den vrede, heeft onlangs een brief uitgegeven over den oorlog, waardoor zijne kiezers te Manchester zoodanig verontwaardigd zijn geweest, dat zij hem in beeldtenis hebben verbrand.

— De heer *J. Thomson*, een koopman te New-Castle en vice-consul van Rusland te Shields, is dezer dagen uit een club geworpen, omdat hij zich in gunstige bewoordingen over Rusland had uitgelaten.

— Groot opzien baart het gedrag des zoons van den hertog *van Melfort*. De burggraaf *Forth* (de titel des zoons) dient in de Krim en was tijdens den slag bij Inkerman plotseling verdwenen. Men hield hem voor dood, want niemand kwam op het denkbeeld dat de jonge burggraaf, die zijn 20ste jaar nog niet bereikt heeft, en in het 42ste regiment van linie dient, dat met het 53ste als het beste van het leger geschat wordt, zijn post verlaten had. Men zocht dus na den slag naar zijn lijk, vond hem echter nog ademend en merkte aldra, dat hij nog leefde. Bij nader onderzoek bevond men echter tot niet geringe verbazing, dat hij in het geheel niet gewond was. Zijn chef gaf hem de keus om, òf voor een krijgsraad teregt te staan, òf deze vlek bij de eerste de beste gelegenheid weder uit te wisschen, hetgeen echter van de hand werd gewezen. De chef rapporteerde nu de zaak aan lord *Raglan* en stelde voor dat hij den jongen burggraaf zou laten doodschieten. Deze gaf echter last hem eenvoudig naar Engeland terug te zenden. De hertog *van Melfort* is een afstammeling van den ouden graaf *van Perth*, die wegens zijne getrouwheid aan de *Stuarts* van zijne waardigheden ontzet werd en gehuwd was met de weduwe van generaal *Rapp*, die adjudant was van *Napoleon I*; de jonge burggraaf is de tweede zoon uit dien echt.

DUITSCHLAND.

De Pruissische spoorwegen zijn overstelpt met goederenvervoer van en voor Rusland. Men moet aan de stations pakhuizen laten bouwen voor de massa's, die niet dadelijk kunnen vervoerd worden.

— Een grootsch plan is te Frankfort ontworpen. Het betreft den bouw van een groot paleis, gemaakt van ijzer en glas, van de grootste afmetingen, opgerigt volgens de regelen van *Paxton*, en waarin een bestendig tropisch klimaat zal worden onderhouden. Daarmede heeft men ten doel, zwakke en ziekelijke personen, die behoefte hebben aan een gelijkmatig zuidelijk klimaat, dit zonder veel kosten en met alles wat daartoe behoort te verschaffen. Het gebouw zal volledige woningen bevatten voor eenige honderden lijders, en door een tropischen tuin worden omgeven. Een beroemd geneesheer heeft het eerste denkbeeld tot dit plan aan de hand gegeven, en algemeen vindt het bijval. De kosten zullen millioenen beloopen, door een maatschappelijk kapitaal in aandeelen bijeen te brengen. Het zal wel geen betoog behoeven, dat Frankfort de geschiktste plaats is voor eene dergelijke inrigting, want Frankfort is eene rijke stad, wordt jaarlijks door 100,000 vreemdelingen bezocht en ligt in het middelpunt tusschen het noorden en zuiden.

RUSLAND-TURKIJE.

Het bevestigt zich, dat alle Russische troepen de kusten van Finland hebben verlaten, om in Polen bezetting te erlangen. Te Reval en verder aan de kusten worden daarentegen nieuwe regementen verwacht van het reserveleger, welks zamenstelling in Junij ll. is bepaald. Deze zullen zich van den 15 tot den 30 dezer naar hunne garnizoensplaatsen begeven.

— Als blijk van de verwoedheid, waarmede de Engelschen bij Inkerman gevochten hebben, deelt een ooggetuige mede: dat hij een Engelsch regement heeft gezien, dat met de bajonet herhaaldelijk door den vijand wilde dringen. Toen dit niet ging, vlogen er eenige soldaten op den vijand in met de kolven in 't rond slaande, en eindelijk de stukken hunner geweren wegwerpende, raapten zij steenen op, wierpen zich op den vijand, en sloegen daarmede de Russen in 't gelaat. Deze werden meestal het slagtoffer hunner verwoedheid.

— Op de officiele rapporten over den slag bij Inkerman op 5 dezer, volgen nu de particuliere brieven, houdende bijzonderheden die steeds meer en meer het felle en bloedige van den strijd doen uitkomen. In een der brieven, geschreven te Balaklava in den morgen van 6 Nov. en voorkomende in de Parijsche *Presse*, wordt het oogenblik vóór den aanvang der gevechten met deze weinige woorden treffend geschetst: Dit oogenblik was plegtig. Verbeeld u twee legers te zien, het eene oprukkende met de zekerheid ons te overvallen, in diepe stilte onze stellingen naderende, aangemoedigd door de tegenwoordigheid van een der zonen van de Czaar, opgewekt door het krachtig woord zijner priesters, begeerig om de vroeger ondergane beledigingen te wreken; — het andere, vast staande in de verdedigingswerken; het oog gevestigd op dien mist die de Russen aan zijn gezigt onttrekt; met geopend oor het doffe gedruisch vernemende dat hunne nadering verkondigt; slechts met moeite gehoorzamende aan de voorzigtige stem hunner bevelhebbers, die hen bedwingen; blakende van ongeduld om zich op nieuw met die troepen te meten en op hunne banieren den naam eener nieuwe zege te griffelen. Stel u dat indrukwekkend schouwspel voor, die verschrikkelijke kalmte, die weldra zal vernietigd worden door den donder van het geschut, door het knallen der geweerschoten, door het gekerm der gekwetsten, den laatsten snik der stervenden, het krijgsrumoer der strijders, en gij zult u welligt rekenschap kunnen geven van de aandoeningen, die op dit hagchelijk oogenblik het gemoed der officieren en dier soldaten vervulden." De briefschrijver gaat aldus voort: „Weldra had de vijand den afstand afgelegd, die hem van de Engelschen scheidde, terwijl hij de voorposten letterlijk voor zich uit wegveegde. Eene sombere lijn teekende zich onbestemd in den mist: men stond man tegen man. Onmogelijk is het te zeggen wie van beide partijen het vuur opende. Met eene onweêrstaanbare woede wierpen de Russen zich op de Engelschen. Lord Cathchart had betrekkelijk slechts een zwak korps, 5 a 6000 man, die hij moedig tegen de Russen aanvoerde. De slag werd geleverd zoo als er welligt nooit een geleverd is. Driemaal, zegt men mij, werden de positiën der Engelschen door de Russen genomen, en driemaal herhaalden de Engelschen hunne charge, drongen door de massaas heen, die zij voor zich vonden, en herwonnen, met eene kracht die de wanhoop alleen kan geven, het verloren terrein. Gedurende twee uren was dit bloedig gevecht geen oogenblik afgebroken. De russische generaals vernieuwden hunne troepen, zonder den heldhaftigen wederstand van lord Cathcart en zijne soldaten te kunnen verbreken."

Het slagveld van Inkerman was afschuwelijk te aanschouwen. Russen, Engelschen, Franschen en Arabieren lagen er onder elkander uitgestrekt, met de overblijfselen van kruidkisten en de doode ligchamen der paarden. Eene fransche batterij alleen heeft zestien paarden verloren. Een stuk is van zijn gansche gespan ontdaan. Den volgenden dag zag men lappen van kleedingstukken en brokken lillend vleesch, die door het schroot waren weggerukt. Dien dag had men nog den tijd niet gehad om al de gekwetsten weg te voeren. Velen hunner, waarvan de meeste Russen, stierven aan de gevolgen hunner kwetsuren, ter prooi aan de wreedste martelingen, gedurende een donkeren nacht aan zich zelven over gelaten, te midden van duizendtallen van lijken, waarmede letterlijk de grond bezaaid was.

Vooral de eerste nacht na den veldslag leverde gruwelijke tooneelen op. Zoo hoort een kapitein der gendarmerie, terwijl hij door de vallei van Inkerman reed, om eene order over te brengen, een klagelijk gesteun achter een boschje, nadert en ziet, bij het licht eener straal der maan, die door de wolken drong, een Turk, die een gekwetsten Rus van de laarzen beroofde, en, doof voor het gejammer van zijn slagtoffer, uit al zijn magt aan diens zwaar gebroken been trok, hetwelk daardoor geheel ontwricht werd. Vol verontwaardiging gaf de kapitein, op het oogenblik, dat de Turk zich omkeerde, dezen een hevigen sabelhouw over het gezigt. Van de zijde der Russen zijn ook vele wreedheden gepleegd. Een Engelsch officier hoorde een Russisch majoor bevel aan zijne soldaten geven, om al de gekwetsten der geallieerden om te brengen, gedurende welke slagting o. a. de Fransche kolonel Camus omkwam. Kort daarna werd hij, die dit wreed bevel gegeven had, gevangen genomen, en toevallig door den Engelschen officier herkend, terwijl men de gekwetsten en krijgsgevangenen naar Constantinopel inscheepte. Zoodra hij den generaal Canrobert aangewezen was, leverde deze hem aan de Engelschen over, die hem, naar verzekerd wordt, op staanden voet lieten ophangen.

— Op den dag voor de bataille bij Inkerman, zegt de Fransche *Constitutionnel*, was het koud en regenachtig, en dit vermeerderde het lijden onzer soldaten, voor wie overigens het mogelijke wordt gedaan om hun leven te vervroolijken. Donderdags en Zondags krijgen zij een kwart kan

wijn en elken werktijd van 12 uur, 60 cents per dag, en 70 cents per nacht, alsmede een rantsoen beschuit en ... dewijn. Dit laatste komt hun goed te stade. Men zou haast zeggen, dat er sedert de uitvinding van het buskruid, zooveel niet is verbruikt, als thans in de Krim. 't Geschut dondert den geheelen dag, en op elken avond roept men: „Zoo is er nog niet geschoten als op heden!" Vervaarlijk is het geschreeuw, dat de Russen bij elken aanval aanheffen, terwijl de honden, die de stad zijn uitgejaagd, een akelig geluid doen hooren. O, wat geeft die vervloekte oorlog groote lessen aan de menschheid! Elke dienst, den Staat bewezen, wordt in vredestijd hoogelijk geprezen en met grooten ophef wijst men op elk hairtje, onder den arbeid vergrijsd. Hier ziet men een mijnwerker, dien de staat 's morgens een beschuit met een stuk spek heeft gegeven, werken in het zweet zijns aanschijns. Daar valt eene bom en zijn ligchaam wordt uiteengescheurd. Zijne kameraden verzamelen het, hier een arm, daar een been, ginds iets dat op een hoofd gelijkt. . . . . wikkelen het in een doodskleed en gaan weer voort aan het werk der verwoesting. Zal de roem dat verminkte lijk beloonen? Toen men zijne ledematen bijeen zocht hoorde men zijn naam — des avonds is hij vergeten!

ASSEN, 29 November.

TELEGRAFISCH BERIGT.

's Gravenhage, 29 Nov. Gisteren zijn bij de Tweede Kamer der Staten Generaal de beraadslagingen over de begrooting voortgezet, en wel over het Hoofdstuk: *Buitenlandsche zaken.* De kamer heeft de post voor gezantschappen, in spijt van den tegenstand der Regering, verminderd met *f* 6000.-. Van Sebastopol niets nader.

De Koning heeft o. a. bij het 2de Regiment vesting-artillerie tot majoor benoemd den kapt. 1e klasse *E. A. Frantzen* van het 1e Reg. vesting-artillerie, en tot kapitein, mede bij de vesting-artillerie, den 1e luitenant Jhr. *A. L. F. J. van der Wijck.*

— Tot bijdragen ter verhooging der schraalste predikantstractementen hebben zich verbonden tot wederopzeggens toe de kerkelijke administratiën van Annerveen *f* 5, Gröllo *f* 5 Hoogersmilde *f* 1; de predikant van Zuidlaren *W. Lolcama f* 2; de emeritus predikant *J. Mensinga f* 2; de ring van Assen van de vacatuurpenningen 5 procent; terwijl de emeritus predikant *J. Velsen* en de predikant *B. Sanders* te Gasselte voor dit jaar hebben bijgedragen *f* 2. *Kerk. Ct.*

— **Bij de Tweede Kamer zijn onderscheidene adressen ingekomen, houdende aandrang tot afschaffing van den accijns op den turf o. a. van** *J. L. Meijers* **en andere arbeiders en verveeners in Groningen en Drenthe,** *H. Walda* **en andere verveeners en veenbazen te Smilde,** *H. C. Nienhuis* **en andere veenarbeiders in de gemeente Borger.**

— Bij den Raad der stad Groningen zijn den 25 dezer de volgende punten behandeld;

Adres van de heeren *J. J. A. Aracsch*, c. s., te Zuidlaren, betrekkelijk een subsidie voor een te leggen kunstweg van Zuidlaren naar Gieten, ter aansluiting aan den weg van Assen naar Wildervank. Ten opzigte van der adressanten vraag, of de door den Raad in 1848 bij 't verleenen van een subsidie voor den weg van Zuidlaren naar Glimmen toegezegde verhooging van *f* 100 tot *f* 200 's jaars, indien de weg mogt worden verlengd tot Gieten en Gasselte, ook van toepassing is op de thans door adressanten bedoelde aansluiting te Gieten, wordt op voorstel van *B.* en *W.* ontkennend geantwoord.— Nader rapport over den kunstweg van Eelde over Eelderwolde naar Groningen. Het advies der Commissie was, dat zij geene aanleiding heeft gevonden tot wijziging van de vroeger door haar genomen conclusie; zij is alsnog van meening, dat door de stad behoort te worden bijgedragen, zoo de gemeenten in het N. westelijk deel van Drenthe zich vereenigen tot den aanleg van een kunstweg ter verbinding dier gemeenten met het westelijk deel der stad, waarom zij zich gedraagt naar het vroeger door haar uitgebragt rapport. Door *B.* en *W.* wordt voorgesteld, aan 't slot der conclusie te lezen: dat de Raad niet ongenegen is deze zaak later in overweging te nemen. Deze verandering wordt onveranderd aangenomen.— Adres van *L. J. Boerma*, c. s., eigenaren van het Exterveenster hoofddiep en veenen, verzoekende voeding van dat diep uit het Stads-Kanaal. Overeenkomstig het advies der Veen-Commissie wordt besloten, aan adressanten te kennen te geven, dat di voeding zal worden toegelaten, zoodra er daartoe water genoeg op 't Stads-Kanaal zal wezen. — 't Ontwerp-reglement en tarief van 't veer op N. Buinen wordt goedgekeurd.

— J. l. Zondag is de heer *C. Muller Sissingh* als Predikant te Ten Boer bevestigd, door ds. *Hoen* van Woltersum, na eene door den heer *Heerspink*, Predikant te Anlo, gehouden leerrede over 1 Thess. 5: 13a. 's Middags hield ZEw. zijne intreerede, naar aanleiding van Efez. IV: 15.

— Te Zwartsluis is ten tweede male beroepen ds. *van Eyk* te Hindeloopen.

— Den 20 dezer heeft de aanbesteding van de voedingsmiddelen der gevangenen in het Huis van Arrest en Justitie alhier plaats gehad. Volgens deze aanbesteding zal de voeding per gevangene daags op $15^{55}/_{100}$ cent komen te staan. **Voor het** *roggebrood* **was T. Sikkens de laagste inschrijver met $10^1/_2$ cent per N. pond, voor het** *Tarwebrood* **dezelfde met 18 cent per N. pond, voor de** *aardappelen J. Klinker* **met** *f* **1,90 per 50 N. pd.; voor het** *rundvleesch S. van Oosten* **met 35 cent p. N. pd.; voor de** *boter M. S. van Essen* **met** *f* **-85 p. N. pd.; voor de** *gort M. F. Schuurman* **met $16^1/_2$ cent per N. pd.; voor de** *rijst M. S. van Essen* **met 24 cent per N. pd.; voor de** *geele erwten J. Benes* **met 15 cent per N. pd.; voor de** *patent-olie I. Vos* **met $56^{90}/_{100}$ cent per N. kan; voor de** *raapolie I. Vos* **met $54^{98}/_{100}$ per N. kan; voor de** *groene zeep I. Vos* **met 41 cent per N. pd.; voor de** *koffij L. van Leer* **met $79^{95}/_{100}$ cent per N. pd.; voor de** *melk J. M. Lezer* **met $5^1/_2$ cent per N. kan; voor de** *gewone turf J. M. Lezer* **met** *f* **29,45 per 10,000.**

— Men schrijft ons uit 's Hage, 27 Nov.: „Zaterdag is er bij de beraadslaging over de begrooting eene zeer scherpe discussie gevoerd tusschen den Minister van Oorlog en den heer *van Zuylen*, die zich ongegronde verwijten veroorloofd hebbende, door den Minister met mannelijke kracht wederlegd en tot herroeping gedwongen is. Denkelijk echter zal het land de eigenlijke toedragt of bewoordingen uit het Bijblad niet of niet dadelijk vernemen, want van de zijde der geslagene partij wordt moeite gedaan, om de bekendmaking van den mislukten aanval te vervalschen of te vertragen."

* **Havelte, 27 Nov.** Dat de boterhandelaars te Meppel en die buiten die stad thans eene meerdere tarra rekenen voor de botervaten, wordt door vele landbouwers met bevreemding vernomen. Ongaarne onderwerpen zij zich aan dusdanigen maatregel, als zijnde geheel tegen wet en orde. Zoo lang toch het bestaande reglement op den ijk der botervaten van kracht is, moet de landbouwer zich aan dat reglement onderwerpen, en is de boterhandelaar ook verpligt daarnaar te handelen. Waartoe anders een Reglement? en zijn de botervaten wezenlijk van zoodanige zwaarte als de handelaar voor tarra meent te moeten rekenen, waarom dan niet sterker er op aangedrongen, dat de ijk veranderd worde? Wijst komt de handelaar toe, overwigt behoeft hij niet te hebben, waartoe zou dit dienen? Dank brengen wij hierbij toe aan het Achtbare Bestuur der stad Meppel, dat door het daarstellen eener tweede balans getoond heeft de belangen van landbouwer en handelaar te willen behartigen. Dat nu de handelaar hooger tarra rekent, is zeer onbillijk, en eene hoogst willekeurige handeling.

* **Diever, 27 Nov.** Bij de Chr. Afg. gemeente alhier bestaat het voornemen, om eerlang een predikant te beroepen, en is te dien einde door den kerkeraad het volgende drietal geformeerd: *F. Kok*, predikant in de Bommelerwaard, *G. Kassies*, predikant te Dwingelo, en de student *Hoogeboom*, thans aan de hoogeschool te Hoogeveen, waaruit eerlang eene keuze zal worden gedaan.

* **Oosterhesselen, 26 Nov.** Onze geachte leeraar ds. *A. L. Lesturgeon* hield heden voordemiddag zijne afscheidsrede, naar aanleiding van 1 Joh. 2: 28a. Treffend waren de woorden, die zijn wel eerw. tot de talrijke schare rigtte, en een diepen indruk bij velen te weeg bragten. Lang zullen dan ook deze laatste woorden en het vaarwel dat hij ons toevoegde in aandenken blijven; onze beste wenschen verzellen zijn wel eerw. naar Vledder. — Tot een blijk van liefde en achting reikten de leden van het gemeentebestuur en die des Kerkeraads heden avond aan ds. *Lesturgeon* een geschenk uit, bestaande in eene zilveren tabakskomfoor.

Oldeberkoop, 24 Nov. Gisteren heeft te Wolvega plaats gehad de uitbesteding van het aanleggen van een kunstweg in de gemeente Weststellingwerf (het eerste en westelijk gedeelte). Voorloopig is het werk gegund aan den heer *J. S. de Boer* te Lemmer voor *f* 74.900.

* **Gieterveen, 26 Nov.** Gisteren middag omstreeks twee uur is alhier brand ontstaan in de arbeiderswoning, bewoond door en toebehoorende aan *J.* en *B. Hospes.* De levendige have, bestaande uit eene koe en een varken, is gered, doch de meubels zijn grootendeels verbrand. Men vermoedt, dat de brand is ontstaan in eene schuins liggende schoorsteen, die in een ander uitkwam. Het huis was verwaarborgd, doch de meubelen niet.

* **Borger, 26 Nov.** Als iets bijzonders kunnen wij melden, dat te Ees, in deze gemeente, een ooijevaar teruggekomen is.

* **Hoogeveen, 27 Nov.** Een jongen, alhier den weg passerende, had het ongeluk van te strompelen, juist toen een rijtuig passeerde, met dat gevolg, dat hij door een der wielen een zijner ooren verloren heeft, zonder echter overigens eenig letsel aan het hoofd te hebben bekomen; zoodra de man, die het rijtuig bestuurde, het ongeluk gewaar werd, gaf hij den jongen te kennen, dat hij dadelijk met het oor zich naar een geneeskundige moest begeven, waarop deze, in plaats van daaraan te voldoen, antwoordde: ik moet eerst wat eten, wat ik heb honger; zoodat hij het verlies van het oor met veel rekende.

* **Minnertsga, 26 Nov.** Hoewel de landerijen over 't algemeen dit jaar veel hebben opgebragt, verdient evenwel vermelding, dat door den gardenier *T. O. Marra* uit een pondemaat ($36^3/_4$ Ned. roeden) land eenduizend en vijftig korven ($^1/_2$ Ned. mudden) wortelen zijn gedolven, waarvan hij 950 korven heeft verkocht voor 40 cents en 100 voor 25 cents de korf, hetwelk dus gezamentlijk de som van *f* 405 bedraagt.

Meppel, 24 Nov. In de Amsterd. Cour. lezen wij een uit Meppel geschreven berigt, even beleedigend als listerlijk voor Meppels ingezetenen en tevens onwaar, omtrent de daarstelling van de Gijmnastische School in het diaconie armenhuis. In eene vergadering van den kerkenraad is tot de oprigting besloten en niets staat hare vestiging meer in den weg. De vroegere vermeldingen dienaangaande waren juist. Is de Amsterdamsche Courant waarheidlievend, dan neme hare redactie dit stukje over, want Meppels ingezetenen helpen gaarne bevorderen, wat edel en nuttig is en dempen niet terug, ook dan niet wanneer de drukpers voorlogende mogte zijn. Het bovenbedoelde stuk ademt kleingeestigheid. *Mepp. Ct.*

* **27 Nov.** Heden morgen, omstreeks acht uren viel van den wal in het diep binnen de stad Mejufvrouw *S.* Op haar angstgeschrei schoten twee arbeiders toe, en redden haar van een anders gewissen dood. Tijdens die redding, vernam haar echtgenoot, die nog te bed lag, het ongeval, stortte zich mede in het water, en zwom rond, om zijne vrouw te zoeken, die zich echter al weder op het droogе bevond. Voor de drenkeling is dadelijk geneeskundige hulp ingeroepen, terwijl men kan rekenen, dat zij met den schrik is vrijgekomen.

* Zoo hier als in de omstreken, bevinden zich weder zoogenaamde kooplieden, die slechte chocolade voor vrij hooge prijzen aanbieden en verkoopen; tevens bieden zij op monsters andere levensmiddelen aan, die meer dan de helft te goedkoop zijn. Zij geven voor, dat zij die goederen hebben in een vaartuig, liggende aan de Galgenkampsbrug te Meppel of te Zwartsluis, waar zij te bekomen zijn. Bij het komen ter opgegevene plaatsen, om deze goedkoope waren in ontvangst te nemen, vindt men, zooals te denken is, noch vaartuig noch kooplieden, en merkt men weldra, dat men ook met de gekochte chocolade bedrogen is.

* Een onzer geachte stadgenooten heeft dezer dagen twee vette runderen geslagt, waarvan hij het eene rund geheel en het andere gedeeltelijk in potten heeft doen inzouten en deze, met het behoorlijk ingezouten vleesch, heeft doen bezorgen aan de woningen van verschillende behoeftige huisgezinnen. Dank hebbe daarvoor de edelmoedige gever! Zijn voorbeeld vinde vele navolging.

* Door de Hoofd-commissie tot de zaken der israëliten is bepaald, dat in Meppel eene Commissie zal zijn voor de Kerkelijke besnijdenissen in het ressort Drenthe. Tot hare leden zijn benoemd de HH. *S. S. Frankfort* te Meppel, *M. J. van Zuiden* te Hoogeveen en *van Leers* te Coevorden, terwijl door de Provinciale geneeskundige commissie in Drenthe tot lid dier Commissie is gedelegeerd Dr. *P. Hofstede Crull*, President van de Provinciale Commissie.

* **Gramsbergen, 27 Nov.** In den loop der vorige week bij het invallen der vorst, zijn de kleppen en jukken der Stuw te Ane nedergelaten, zoodat het opstuwen der Vecht voor dit jaar is afgeloopen; trouwens regen en sneeuw zullen de wateren welhaast weder doen wassen, zoodat het opstuwen onnoodig zal worden, ofschoon het water voor het oogenblik nog beneden stuwpeil staat. Het nut door de stuw te weeg gebragt is groot. — Den geheelen zomer toch, terwijl men elders over gebrek aan water op de kanalen klaagde, heeft men de Dedemsvaart tot in de benedenste panden kunnen vullen, zoodat er over geen gebrek aan water kon geklaagd worden. De schippers van Hardenbergh, over de Dedemsvaart komende, konden steeds met vol stuwwater, huunen last te Hardenbergh brengen, en kwamen insgelijks met het stuwwater weder te Ane, zoodat de marktschippers steeds wekelijks hunne reis naar Zwolle heen en terug volbragten, over welke reis zij vroegere zomers somtijds veertien dagen en langer moesten doorbrengen. Vreeden sommige landlieden, dat, bij het opstuwen der Vecht, de laag gelegene landerijen onder water zouden loopen, ook deze vrees is bij de uitkomst gebleken ongegrond te zijn geweest. Ten slotte, het resultaat dezer beschouwing is: de daarstelling der stuw kan eene allezins nuttige onderneming genoemd worden.

* **Lutten, 23 Nov.** De bevestiging van onzen leeraar, den heer *G. A. Fijn van Draat*, is door toevallige omstandigheden, eene week uitgesteld, en zal, niet op den 3den, zooals eerst bepaald was, maar op den 10den December plaats hebben. — **De bevestiging zal geschieden door den WelEerw. Heer** ***Hissink*****, predikant te Dedemsvaart.**

RAADSVERGADERINGEN.

Assen, 25 Nov. In de heden gehoudene vergadering van den Raad dezer gemeente waren alle leden tegenwoordig behalve de heer *Servatius.* — Voor informatie is aangenomen een besluit van Ged. Staten en het daarbij toegezonden Kon. besluit d.d. 30 Oct. j.l. no. 53, waarbij, naar aanleiding van een door het gemeente-bestuur ingediend adres om voorziening tegen een besluit van Ged. Staten voormeld, houdende weigering tot goedkeuring van een raadsbesluit tot vereffening van verversehingskosten van het stembureau, is verklaard, dat Ged. Staten ten onregte die goedkeuring hebben geweigerd, met bepaling, dat deze verversehingskosten uit de begrooting voor 1854 kunnen worden gekweten.— Op voorstel van Burg. en Weth. heeft de Raad toestemming verleend tot overbrenging van het eene Hoofdst. der begrooting op een ander van *f* 100-- voor ameublement in de kazerne. — Voor informatie is aangenomen een brief van den practizijn Mr. *A. Vos*, houdende mededeeling, dat het vonnis door de Arr.-Regtbank te Assen gewezen ten voordeele der gemeente in de procedure tegen de veengenooten van Zeijen in kracht van gewijsde is gegaan, met verzoek om nadere instructien omtrent de tenuitvoerlegging; zijnde deze brief tevens ter uitvoering aan Burg. en Weth. gerenvoijeerd.— Na bekomen verlof interpelleerde de heer *Carsten* Burg. en Weth. daarover, dat de veerschipper op Amsterdam *H. Boer* niet vrijdag maar zaturdag, in strijd met het Reglement, van hier is vertrokken. De Burgemeester antwoordt hierop, van deze omstandigheid geheel onkundig te zijn, maar voor de toepassing van het Reglement te zullen zorgen. De heer *Carsten* dringt hierop nader aan. Daarna wordt eene vergadering met gesloten deuren gehouden.

INGEZONDEN STUKKEN.

PROGRAMMA van Prijsvragen uitgeschreven door de Afdeeling Zwolle, der Vereeniging tot Bevordering van Fabriek- en Handwerk-Nijverheid in Nederland.

ALGEMEEN.

No. 1. **Een trap van wagenschot, met $^1/_4$ wenteling, onder en boven drie regte treden, breed $1^1/_2$ palm, de op en aantreden na evenredigheid.** Prijs *f* 5.00.

No. 2. **Een koperen tabakskomfoor, met den hamer gedreven, zijnde boven- en voetstuk uit één stuk, het bovenstuk wijd 1 Ned. palm en diep 3 Ned. duim.** Prijs *f* 4,00.

No. 3. Een volkomen ronde zilveren bal, middellijn 3 Ned. duim zwaarte van 5 tot 7 wigtjes. Prijs *f* 5.00.

No. 4. Eene sierlijke ijzeren wieg, met koper gemonteerd, zoo min mogelijk met plat-ijzer bewerkt. Prijs *f* 6.00.

No. 5. Een Arduinsteen, waarin gebeiteld met verheven letters van 2 tot 6 Ned. duim grootte: HANDWERK-NIJVERHEID Prijs *f* 10.00.

ZWOLLE

1855.

No. 6. Een kap van gezaagd hout, op een scheef ge-

DE VERTELLER ENZ.

De aardappeleter.

In zeker Duitsch blad komt het volgende voor over de eigenlijke oorzaak der aardappelziekte:

De heer L. Borster wijst in eene aan verschillende regeringen gerigte opgave, op een insekt, dat aan de aardappelplanten knaagt. „De sedert eenige jaren toenemende aardappelziekte," zegt hij, „wordt alleen door een insekt voortgebragt. Eene tot nu toe alhier onbekende soort duizendpoot (Julus) legt zijne eijeren in de pooters, en als deze in de aarde glazig worden, voedt zich het broedsel het eerst er meê, holt ze tot op den schil uit, en knaagt dan aan de wortelstengels van het jonge aardappelloof, hetwelk daardoor ziek wordt. Bij die aardappelsoorten welke het eerst in de aarde glazig worden, of waar de grond er toe bijdraagt, wordt de ziekte het gevaarlijkst, wijl alsdan het insekt vroeger tot den teêren wortelstreng overgaat; wordt de wortelstens echter eerst later aangetast, als hij reeds harder is, dan wordt enkel het loof ziek. Ook lijden de aardappelen het meest in dien grond, waar het insekt het gemakkelijkst zijne holen kan maken en openhouden. De juiste tijd om zich te overtuigen is dit oogenblik, wijl men aldan het insekt, gedeeltelijk als naaldpunten en grooter, tot $^1/_3$ duim lang en $^1/_{20}$ d. dik, in den pootaardappel vindt. Eveneens kan men zich dan overtuigen, dat de wortelstengels, welke reeds dan in de aarde rottig uitzien, in de spleten en vlekken geknaagd zijn; dat daarentegen de stengels, welke nog geheel wit zien, onbeschadigd zijn. Zoo men den loop der ziekte zorgvuldig nagaat, door dagelijks eene plant uit te graven en de stengels van af de plaats waar zij aan den pootaardappel verbonden waren tot $^1/_2$ voet boven den grond met de loupe te beschouwen, dan zal men zich overtuigen, dat alleen het insekt de oorzaak der ziekte is. Het doelmatigst wordt de kans dezer ziekte vermeden, wanneer elk gezin op eene droogе plaats al het roet en de asch bewaart, dit in het voorjaar met $^1/_{20}$ poederkalk vermengt en daarvan bij het pooten een eetlepel vol op den aardappel strooit, en later op den struik eene gelijke hoeveelheid. Al werden dergelijke middelen vroeger beproefd, zoo hebben zij toch het kwaad niet geheel verdreven, aangezien het insekt, onder en boven den grond, van de eene plant op de andere gaat, met de grootste snelheid zich daarover voortbewegende, zoodat het vreesselijke verwoestingen kan aanrigten. Om de ziekte in haar hoogsten graad te verwekken, had ik op een stuk grond, dat tot vorming der holen geschikt was, gedurende vier jaren aardappelen laten pooten en rooijen, zonder den grond om te werken, wijl ik meende, dat de vermenigvuldiging van het insekt daardoor ontstaan was, dat vele aardappelen in den grond blijven zitten, welke gedurende den winter het insekt tot woning en voedsel verstrekken, waartoe andere stoffen, die 's winters in het grond blijven, niet zoo geschikt zijn. In het vorige jaar werd op dat stuk grond het loof reeds vier weken voor den gewonen tijd zwart en waren alle aardappelen ziek. Dit jaar pootte ik er boonen op, die, nadat zij $^1/_4$ voet boven de aarde waren, allen aangestoken werden, terwijl het insekt binnen 8 dagen 6000 stengels, elke stengel op 20 plaatsen, doorknaagd had. Ditzelfde greep plaats met de daarop geplante witte kool, wier houtachtige stengen geheel doorvreten was, en doopte men den stengel in het water, dan kon men het jonge, haarfijne broedsel aan het merg zien knagen. Het is niet de *Julus terrestris*, wier broedsel bij 1 duim lengte slechts een haar dik dit insekt echter is bij $^1/_2$ duim lengte 4 maal zoo dik is, heeft 15 leden, elk met 2 paar beenen, het is dus ook een duizendpoot. Daar al het aardappelloof voor den tijd sterft, zoo zal men misschien twijfelen, of het insekt daarvan wel de oorzaak is, maar deze duizendpoot heeft zich door den aardappelbouw in die mate vermeerderd, dat men op elke struik het insekt of sporen er van vindt. Alle pooters worden of geheel of gedeeltelijk uitgehold, hebben kleine gezwellen, die het broedsel bevatten, of zijn afgeknaagd en laten nesten over, welke tot eene soort van vuil overgaan, dat bij vochtig weêr en in natte gronden loof en stengel en ook de jonge aardappelen aansteekt, hetgeen den stank veroorzaakt." Dit zegt de heer Borster. De waarnemingen en onderzoekingen der landbouwers zullen nu dienen uit te maken, of dit de werkelijke oorzaak der aardappelziekte is.

ALLERLEI

Een officier der artillerie heeft berekend, dat elk schot der geallieerden voor Sebastopol zooveel francs kost als de kogel zwaar is.

—

In een Engelsch maandwerk vindt men de volgende merk-

bouw, lang 1 Ned. el, breed 8 Ned. palm, de daarin voorkomende balken op verschillende wijzen gelascht.
Prijs ƒ 10.00.

Voor Leerlingen van Leden der Afdeeling.

No. 7. Eene huispomp van platlood met verhevene naden te zamen gevoegd, aan dezelve een gedeelte aanvoer-pijp verbonden, op ⅓ der gewone grootte, met of zonder ijzer of gangwerk. Prijs ƒ 5.

No. 8. Eene plank 1 Ned. el lang en 4 Ned. palm breed, zoo natuurlijk mogelijk eikenhout in paneel geschilderd, Prijs ƒ 4.

No. 9. Een tafeltje op eene kolom, het blad ingerigt voor schaak- en dambord. Prijs ƒ 6

Art. 1. De leerlingen, welke deze wenschen te beantwoorden, moeten den leeftijd van twintig jaren nog niet bereikt hebben.

Art. 2. De voorwerpen moeten vrachtvrij vóór den 20 Januarij 1855 ingezonden zijn bij den Secretaris der Commissie.

Art. 3. Dezelve moeten voorzien zijn van een certificaat van den meester, bij wien de leerling werkzaam is, dat het uitsluitend door dien leerling vervaardigd is, en waarop, bij den naam tevens, de ouderdom genoteerd is.

Art. 4. Buiten de geldelijke belooning zal ieder der bekroonden, nog een vereerend getuigschrift van het Bestuur der afdeeling ontvangen, hetwelk tevens getuigschriften kan uitreiken aan hen, wier voorwerpen die der bekroonden het naast bijkomen.

Art. 5. De voorwerpen zullen op nader te bepalen tijd en plaats worden tentoongesteld, terwijl de bekrooning zal plaats hebben in eene Afdeeling-Vergadering der maand Februarij, waarbij tevens de inzender en de leerlingen der Industrie-School zullen worden toegelaten.

Art. 6. De ingekomen voorwerpen blijven het eigendom der inzenders, die echter de vrijheid hebben te bepalen, voor welken prijs zij dezelve willen afstaan.

Zwolle, 7 November 1854.

Namens de Commissie met de uitvoering belast,
S. A. JACOBS, *President.*
J. S. van DEVENTER, *Secretaris.*

St. Jakobie-Parochie. Nadat gedurende een veertigtal jaren het departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen ter dezer plaatse afwisselende tijden van voor en tegenspoeden heeft gehad. zoo zelfs, dat gedurende de laatste jaren slechts een tiental leden met inspanning van alle krachten nu en dan een flaauw bewijs van leven gaven, is hetzelve in het begin dezes jaars wederom een nieuw en, zoo wij hopen, voorspoedig tijdperk ingetreden. Een 15 tal der fatsoenlijkste ingezetenen van het naburig dorp Minnertsga, bewogen met de zieltogenden toestand van ons Departement, hebben zich aan ons Departement aangesloten, en gedurende het tweede gedeelte van het Maatschappelijk jaar 1853, hebben wij reeds met vreugde ontwaard, dat dit toetreden geen luisterend, maar een werkend doel had, daar verscheidene dier nieuwe leden als sprekers optraden, en ons oogenblikken van genot en van leering verschaften.

Het gewigtige van de toetreding der Minnertsgasche leden bleek dan ook eenen weldadigen invloed op de ingezetenen van ons dorp uit te oefenen, daar binnen weinige weken het getal der leden was aangegroeid tot 40.

Al dadelijk maakte het Bestuur van dezen voordeeligen toestand een wijs gebruik, door de volks-bibliotheek, aan dit Departement verbonden, aanzienlijk uit te breiden, door aankoop van een aantal der schoonste boekwerken; eerc zij de Commissie, aan wie de keuze dier boekwerken was toevertrouwd, voor hare goede en schoone keuze in deze gedaan. Ook is door eenige leden uit Minnertsga een voorstel gedaan, om, gedurende de wintermaanden, volks-voorlezingen, zoo in dit dorp als in het dorp Minnertsga te houden, welk voorstel door het Bestuur ondersteund, gedeeltelijk is aangenomen, en wel alleen voor Minnertsga, op grond dat het personeel van ons dorp, zijnde ruim 2500 zielen, geen genoegzaam getal belangstellende personen zoude opleveren, die deze voorlezingen zouden willen leiden; voorwaar eene gunstige verhouding tegenover het dorpje Minnertsga met slechts 1000 zielen, waar al de spreekbeurten reeds zijn beloofd. Die leden geven waarlijk het bewijs dat zij den geest en de bedoelingen dier heilzame Maatschappij begrijpen, en werkzaam willen zijn tot Nut van het Algemeen.

Mogen de leden, voorstellers van deze vaak zoo veel goeds uitwerkende volks-voorlezingen, het genoegen smaken, van ook, al is het slechts een enkele steen te hebben bijgebragt tot verdere opbouwing dier schoone Maatschappij, en mogen zij bij hunne mede-leden en ingezeten de hulp en ondersteuning ontmoeten, waaraan men bij zulk eene onderneming ten platte lande zoo vele behoefte heeft, dan zullen zij het loon smaken, van wel gedaan te hebben, door de zedelijke ontwikkeling der arbeidende klasse te hebben bevorderd.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

J. J. PAN
en
A. C. van der LOOIJ.

Rotterdam, 22 November 1854.
Eenigste kennisgeving.

Heden beviel van een Zoon E. C. EEKHOUT — Eekhout.

Smilde, 26 Nov. 1854.

TE HUUR, eene WONING met STALLING, staande op den hoek van den Beilerweg en den Zuider-cingel te Assen, thans bewoond door J. PAAS. Te bevragen bij Mr. J. A. WILLINGE GRATAMA.

TE HUUR

BIJ GESLOTEN BRIEFJES,

eene uitgestrekte en zeer vruchtbare ZATHE en LANDEN, met HUIZINGE en SCHUUR cum annexis te Elsloo, thans bij WIEBE JACOBS KASTELEIN in gebruik; — de huurtijd is 5 jaren, ingaande op de gewone tijden in 1855, en de voorwaarden overigens liggen ter lezing in de huizinge van deze zathe en ten kantore van den Notaris TADEMA te Oosterwolde. De briefjes moeten, ten kantore evengemeld, franco ingeleverd worden, vóór of op Dingsdag den 5 December 1854.

Ten verzoeke van den Heer H. HUIZING c. s. te Exlo, gemeente Odoorn, zal door den ondergeteekenden Notaris, op nader te bepalen dag en plaats, PUBLIEK WORDEN VERHUURD om te beboekweiten:

De VEENPLAATSEN no.'s 35, 36, 43 en 44, Zuidkant Exloërveen, gemeente Odoorn, te zamen volgens Kadastrale meting groot 63 Bunders 63 Roeden 70 Ellen; en

PUBLIEK VERKOCHT:

De VEENPLAATS no. 37 Zuidzijde Drouwenerveen, gemeente Borger, en aldaar kadastraal bekend in Sectie A no. 93, groot 10 Bunders 38 Roeden en 50 Ellen.

NB. De te verhuren VEENPLAATSEN zijn nooit beboekweit.

Borger, 25 Nov. 1854.

J. HEPPENER,
Notaris.

VERPACHTING
VAN
RIJKSTOLLEN.

Op DONDERDAG den 7 December 1854, des voormiddags precies te 10 uur, zal de ONTVANGER DER REGISTRATIE EN DOMEINEN te Groningen, onder nadere goedkeuring van Z. E. den MINISTER VAN FINANCIEN, ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, Notaris te Groningen, en ten huize van den Logementhouder UITHOF (vroeger van der Laan) aan de Groote Markt aldaar, *voor den tijd van één jaar*, ingaande den 1sten April 1855, in 't OPENBAAR VERPACHTEN: De ONTVANGST der TOLGELDEN aan de Rijksboomen op de Groote Wegen der 1e klasse, van GRONINGEN over ASSEN naar de OVERIJSSELSCHE GRENZEN, van GRONINGEN naar de FRIESCHE GRENZEN en van GRONINGEN naar DELFZIJL, waarvan de VOORWAARDEN op de gebruikelijke plaatsen zijn ter lezing gelegd, en bovendien voorhanden aan de KANTOREN der ONTVANGERS der REGISTRATIE en DOMEINEN, waaronder de TOLLEN ressorteren.

De Ontvanger voornoemd,
POSTER.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 19—26 Nov. *Ondertr.* H. Altena met S. Molenaar, weduwe van G. Kraak. — *Geh.* B. Bruggenwirth met M. Strijker. — *Bev.* C. Nijenhuis, geb. Ruibingh, van z., E. Eshuis, geb. Faas, van d.; A. Koopman, geb. Spalling, van z.; J. ten Brink, geb. Scholten, van d.; M. Bouwhuis, geb. Bouwmeester, van z.; S. Bremer, geb. Troost, van d.; J. Siemeling, geb. Niterink, van d.; C. Remken, geb. Groote, van z. — *Overl.* N. Bosch, laatst echtg. van A. van Goor, 40 j.; R. Bork, ongeh., 22½ j.; M. Bloemberg, ongeh., 22 j.; S. Kattouw, ongeh., 18 j.

Coevorden, 19—26 Nov. *Ondertr.* E. Meijerink en F. Bos. — *Bev.* A. Dilling, geb. Koenderink, van d., F. van Ringen, geb. ter Haar, van d.

Smilde, 8—26 Nov. *Geh.* J. K. Homan met Jankje Manak. — *Bev.* M. Bloemberg, geb. Smid, van z.; H. de Vries, geb. Hamstra, van z.; H. Bos, geb. Christerus, van z.; J. W. Heldema, geb. van Diggelen, van z.; H. Mulders, geb. van Erkelens, van z; T. Veldstra, geb. Oldertsma, van twee d.; J. de Jonge, geb. Westerhof, van z.; H. van der Giezen, geb. Pomper, van z.; H. Zwiers, geb. Pomper, van d.; A. Feijen, geb. Gort, van z.; N. Bremer, geb. de Vries, van z.; H. Dekker, geb. Eleveld, van d.; G. Kromkamp, geb. de Vroome, van z. — *Overl.* R. Bloemberg, weduwnaar, 84 j.; J. Mensing, vrl., 44 j. — *Doodgeboren* een kind van het manl. gesl. van H. Straatman en C. Boos en een kind van het manl. gesl. van T. Witvoet en E. Jansen.

Meppel, 17—24 Nov. *Geh.* G. Bakker met K. Greveling; E. Zoer met M. ter Heide. — *Bev.* H. van Urk, geb. Sterken, van z. — *Overl.* K. Knol, 1 j. en 7 m., manl.; A. Willering, 8 m., vrl.; R. Cohen, 10 w., vrl.; H. van der Veen, 3 j. en 4 m., manl.; K. Brouwer, 59 j., manl.; K. Hoogland, 41 j., echtgenoot van E. M. Klonzer; G. van der Velde, 9 w., vrl.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 28 Nov.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	ƒ 00.00	Boekweit, zand 64	N.pd.	ƒ	7.20
„ N. Oml.	70	„	„ 12.30	„ „ 66	„	„	7.60
dito.	72	„	„ 12.90	„ veen 66	„	„	7.30
„ „ Old.	70	„	„ 12.00	„ „ 68	„	„	0.00
„ „ „	72	„	„ 12.60	Paardeboonen. .	ƒ	7.75	à 8.40
Rogge, N. Inl.	64	„	„ 9.60	Groene Erwten.	„	10.00	à 10.50
„ „ „	68	„	„ 10.40	Graauwe „	„	9.50	à 10.00
„ „ „	70	„	„ 10.80	Koolzaad . . .	ƒ	15.25	à 15.50
Haver, N. dikke	40	„	„ 3.90	Gort, grove .	„	11.75	à 12.25
„ „	42	„	„ 4.10	Gort, parel ,	„	00.00	à 00.00
„ Voer	36	„	„ 3.50	Olie, raap per vat		53.50	à 00.00
„ „	40	„	„ 3.90	Raapkoeken.			à 00.00
„ Zwarte	36	„	„ 3.45	Lijnkoeken		00.00	à 00.00
„ „	40	„	„ 3.85	Boter ¼ ton. . . .		00.00	à 00.00
Garst, N. wint.	54	„	„ 6.15	Boter ⅛ „			à 00.00
„ „ „	56	„	„ 6.50				
„ „ zomer	56	„	„ 6.00				
„ „ knob.	60	„	„ 6.70				

De handel in Granen was heden zeer gering. — Tarwe bijna niet in omgegaan. — Rogge als genoteerd aan benoodigden bij kleinigheden verkocht, doch bij eenige partij niet dan lager te verkoopen. — Boekweit in een doen. — Gerst prijshoudend. — Dikke Haver in een doen; Voersoorten wel zoo aangenaam. — Boonen als voren. — Koolzaad hoog gehouden, echter weinig in omgegaan. — Gort stil. — Raapolie iets aangenamer.

ZWOLLE, 24 Nov. Tarwe ƒ 13,85 a ƒ 16,25 - Rogge ƒ 9,75 a ƒ 11,00. — Boekweit ƒ 7,50 a ƒ 8,30. — Aardappelen ƒ 2,75 a ƒ 2,00. — Boter per ⅛ ton ƒ 21,00 a ƒ 21,75; per 8 ƒ 0,90 a ƒ 0,95.

STEENWIJK, 27 Nov. Rogge ƒ 9,00 a ƒ 10,20. — Boekweit ƒ 7,25 a ƒ 8,70. — Boter per ⅛ ton ƒ 21.50 a ƒ 00,00.

OLDEMARKT, 25 Nov. Boter per ⅛ vat ƒ 21,50 a ƒ 00,00.

AMSTERDAM, 27 Nov. TARWE. Poolsche bij partij, roode bij gerijven aan consumtie; 130 ℔ witb. Poolsche ƒ 500; 128 ℔ bonte dito ƒ 485; 127 ℔ dito ƒ 475; 130 ℔ Holsteinsche ƒ 460; 130 ℔ Nor ler ƒ 460; 130 ℔ roode Koningsberger ƒ 460. — ROGGE prijshoudend aan consumtie; 120 ℔ Pruissische ƒ 348; 122 ℔ dito ƒ 350; 124 ℔ nieuwe Noord-Hollandsche ƒ 350; 120 ℔ nieuwe Inlandsche ƒ 330; 119 ℔ Holsteinsche ƒ 326. — GARST en HAVER zonder handel. — BOEKWEIT. 122, 124 ℔ Holst. ƒ 265, 271; 123 ℔ Gordijker ƒ 273; 123 ℔ Nijkerker ƒ 273. — ERWTEN. Deensche Graauwe vonden tot iets lagere prijzen bij partij koopers. Witte weinig gevraagd en bij gerijf als voren verkocht. Groene schaars en gezocht. — KOOLZAAD dadelijk en op het Voorjaar hooger betaald, op het Najaar £ 1 lager afgegeven; op 9 vaten Olie in Nov. £ 90½, April £ 88; Sept. en Oct. £ 73. — LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE willig; op 6w ƒ 56; Vliegend ƒ 54½, 55; 10. Dec. ƒ 54, ¼; Mei ƒ 51, ½. — LIJNOLIE dadelijk prijshoudend, op termijn onveranderd; op 6w. ƒ 47¼; Vliegend ƒ 46, ¼; 10. Dec. en Voorjaar ƒ 46. — HENNEPOLIE op 6w. ƒ 48½; Vliegend ƒ 47. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks ƒ 85 a 90. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 12 a 16. — MOUTWIJN ƒ 34½ per vat contant met veel vraag en weinig verkoopers; na beurs is ƒ 35 betaald. — JENEVER 100 % Amst. proef ƒ 41½ a 42 per vat contant,

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 27 Nov. 1854.

			GEBLEVEN.				GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	58¹⁵⁄₁₆	*Polen.* Oblig.	4	pct.	65
„ „	3	„	69⅞	*Spanje.* Oblig.	1	„	17¹³⁄₁₆
„ „	4	„	88½	Obligatiën	3	„	37¾
Amort. Synd.	3½	„	86¼	Binneal.	3	„	32⅞
Handelm.	4½	„		Amortisable			
O. I. Leening	4	„		Bewijz. Coup.			5⁷⁄₁₆
Aand. Holl. Spoorw.				*Oostenrijk*,			
Aand. Rijn Sp.	4½	„		Oblig. Goll	5	„	
Haarl. Meer	5	„		„ „	4	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	99½	„ Metal.	5	„	63⅝
Dito 1828/29	5	„	99	„ „ N.	5	„	74¼
Cert. 1831/33	5	„	82½	„ „	2½	„	31⁵⁄₁₆
Dito 1840	4	„		*Belgie*, Cert.	2½	„	
Dito Stieglitz	4	„	73⅜	Rothschild	2½	„	48
Ins. in Assign.	6	„		*Portug.*, Oblig.	3	„	36⅝
Cert. van dite	5.	„	86⅛	„	4		
				Amerika Bank-Act.			

waardige statistieke opgaaf. Het aantal talen, die op de geheele aarde gesproken worden, bedraagt 3064, van welke 587 in Europa, 896 in Azie, 270 in Afrika en 1264 in Amerika. Het aantal godsdiensten is 1000. Er zijn op aarde bijna evenveel mannen als vrouwen. De gemiddelde duur van het menschelijk leven is 28 jaar. Een vierde gedeelte der menschen sterft beneden het zevende jaar. Van 1000 personen bereikt slechts één den ouderdom van 100 jaren; 6 van de 100 leven 65 en 1 van de 500 leeft 80 jaar. Het aantal menschen wordt op 1000 millioen begroot, van welke een derde alle tien jaren sterft, dat is 40 iedere seconde. Deze sterfgevallen worden door de geboorten opgewogen. Gehuwden leven over het algemeen langer dan ongehuwden, en menschen van eene lange gestalte langer dan die van eene korte. Tot op den leeftijd van 50 jaren is meer op het leven van eene vrouw, dan op dat van een man te rekenen. Het geboren worden en het sterven heeft meer plaats bij nacht dan bij dag.

In Massachusets zal naar alle waarschijnlijkheid een collegie voor vrouwelijke geneeskundigen worden opgerigt. Als de dames geneeskundigen worden, dan zal dit eene geheele ommekeer in de geneeskunde te weeg brengen. Zij zullen hare patienten geen leelijke waar uit de Pharmacopoea geven. Neen, dat niet. Zij zullen voorschrijven nieuwe hoedjes, kleedjes, loges in de comedie, nu en dan een soireetje, verhoogd huishoudgeld, uitstapjes naar buiten, en de inwilliging der duizende andere kleine luimen, waaraan zoo vaak het leven der dames hangt. De doctoressen zullen verklaren, dat voor den echtgenoot laat t'huis komen hoogst gevaarlijk is; zij zullen hem bevelen, zoo hij zijne gezondheid lief heeft, niet meer met zijne vrienden te dineren. Zij zullen hem zeggen, dat koud vleesch als de groote wasch in huis is, zeer heilzaam voor hem is; en wat het rooken in de pronkkamer betreft, of het onverwacht vrienden meêbrengen, om het middagmaal te gebruiken — zij zouden voor zijn leven geen oogenblik instaan, als die schadelijke gewoonte niet werd nagelaten. De vrouwen hebben reeds middelen genoeg, om ons mannen te tiranniseren. Zoo zij daarenboven nog doctoren van hare eigene sekse hebben, om haar te helpen, dan is de toestand van den man inderdaad hopeloos.

Waarde der vrouwen.

Een Amerikaansch planter zat onder een fijne flesch tot laat in den nacht met een vriend te praten. Eene jonge schoone negerin bediende hen en vermaakte hen door zang en dans. Toen de wijn den vreemdeling naar het hoofd steeg, verzocht hij de slavin hem koud water te halen. De meester echter wenkte haar te blijven en ging naar buiten. Na eenigen tijd verscheen de vrouw van den gastheer met eene kruik water, maar zij was doornat van den regen. Ontsteld zag de vreemdeling den planter met vragenden blik aan, en deze zei bedaard: „Gij verwondert u, dat ik in zulk een nacht mijne vrouw in plaats der slavin naar de ver-afgelegene bron zend. De zaak is zeer eenvoudig. De slavin kost mij 50 dollars, maar de vrouw krijg ik om niet."

Te Weenen is een bas gemaakt ter hoogte van dertien voet en voorzien van pedalen. Dit is echter niets bij de groote Amerikaansche viool, wier strijkstok door twee paarden getrokken wordt en waarvan de toonen zes weken lang aanhouden.

Wie is *onuitsprekelijk* gelukkig? — Hij die gedurende eenige uren eene wandeling doet met zijn aangebedene Anna, Maria, Clara of Julia, zonder in staat te zijn een enkel woord tot haar te zeggen.

De grootste losbol, zegt men, wordt de beste echtgenoot waarschijnlijk op gelijken grond, dat de grootste dronkaard het meest geschikt is om eene lezing over de matigheid te houden.

CHARADES.

XXV. Toen ik hem kreeg wist ik het niet, en toen ik het wist gebruikte ik hem niet, maar nu gebruikt hem een ander.

XXVI. Het eerste deel is een zangnoot; het tweede een deel van een dier, en mijn derde even als mijn geheel, een vrouwennaam.

XXVII. Mijn woord bestaat uit 9 letters en beteekent iets, dat uit verre landen komt, zeer kostbaar is en eigenlijk op de dames-toiletten tehuis behoort. — 5, 8, 4, 1 behoort tot het menschelijk ligchaam. — 2, 6, 1 en 6, 2, 3 bok. — 7, 8, 3, 9 is een vrouwennaam. — 3, 8, 4, 7 heeft ieder mensch. — 2, 7, 8, 4 is iets vets. — 3, 6, 5 is er meer één. — en 5, 9, 1, 6 was een munster.

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

KORTE INHOUD *der redevoeringen, door de heeren* van Zuijlen van Nijevelt *en* van Bosse *en de* Ministers van Financien, van Justitie *en* Binnenlandsche Zaken, *in de zittingen der Tweede Kamer van de Staten Generaal van* 21 *en* 22 *Nov.* 1854, *bij gelegenheid van de algemeene beraadslagingen over de begrootingswetten voor* 1855, *gehouden.*

De heer *van Zuylen van Nijevelt* heeft eene uitgebreide rede gehouden, waarin hij een blik op den toestand des Vaderlands heeft gevestigd. Hij heeft zich daarbij de vraag voorgesteld, of het belang des lands gedoogt, dat men door eene gave toestemming der begrooting de rigting van het ministerie zoowel uit het oogpunt van de binnenlandsche politiek, de buitenlandsche politiek en den financiëlen toestand bestendigt. Hij heeft daarbij eere toegebragt aan het krachtig en spaarzaam bestuur van het vorig ministerie, waarvan men nog de zegeningen aanschouwt. Hoezeer hij korten tijd lid van dat ministerie geweest is, meende hij, dat die eer toekwam aan hen, die van den oorsprong af aan dat ministerie hadden deel genomen. Wat de politiek der Regering binnenslands betreft, sloegen zijne aanmerkingen op de ministers in het algemeen, en niet op dien van binnenlandsche zaken in het bijzonder, daar hem, ten aanzien van dien minister een gevoel van dankbaarheid bezielde, dat er nog niet meer is afgebroken of omvergehaald, dan waarvoor aanvankelijk vrees bestond. Hij toonde aan, dat de zamenstelling van het tegenwoordig ministerie en de antecedenten der ministers, van den aanvang af grond tot bekommering gaven. Hij wees daarbij op de godsdienstige onverdraagzaamheid en tweedragt waaraan dit ministerie zijn oorsprong te wijten heeft en waarvan het de zaden niet zoo spoedig heeft kunnen verstikken. „Wat ge zaait zult ge oogsten" slaat, naar zijne meening in de eerste plaats op hen, wien het lot der volken is toevertrouwd. Spreker zag voorts de noodzakelijke bestanddeelen eener constitutionele regering al meer en meer ter zijde stellen. — En wat de politiek der regering tegenover het buitenland aangaat, komt het hem voor, dat daaraan eene verkeerde rigting en leiding is gegeven. Hij verheugt zich over den staat van neutraliteit, maar hij gelooft toch dat deze niet moet leiden tot neutralisatie van ons zelven. Het schijnt hem toe, dat hoe verkleind onze staat ook zij, men zich niet onthouden moet zijne stem te doen gelden, wanneer het vraagstukken van internationalen aard betreft. Onze positie en onze belangen hadden er ons toe kunnen brengen Nederland eene schoone taak te doen vervullen, juist ten opzigte der neutrale staten en om ons daarmede in verband te brengen. De regering heeft zich echter onthouden of zich krachteloos betoond. Het gevolg daarvan kan zijn, dat het wantrouwen der mogendheden wordt opgewekt en dat welligt eene te ver gedrevene neutraliteit ons in minder goede verstandhouding met al de oorlogvoerende partijen zou kunnen brengen. Het is voor hem ook geene twijfelachtige zaak voor wie onze sympathie moet zijn, wanneer hij een oorlog ziet uitbarsten waarbij twee groote mogendheden met alle kracht den strijd aangorden, om den zwakke tegen den sterkere te beschermen.

Ten opzigte van onze buitenlandsche politiek is spr. in ontwikkeling getreden over onze verhouding met het hof van Rome. De omstandigheden verpligten hem te dien aanzien het stilzwijgen niet te bewaren, omdat het de oorzaak geldt van de optreding van het eene, en de aftreding van het andere ministerie, maar vooral mag hij niet zwijgen, omdat er ook te zijnen aanzien zooveel lasterlijks werd verspreid, dat het zijn pligt vordert, om te volharden bij hetgeen door hem reeds vroeger in geschrifte werd te kennen gegeven, dat hetgeen ten zijnen aanzien was verspreid en gezegd, was onjuist en onwaar. Hij beklaagde zich over de wijze waarop zijne handelingen van den kant van ministers, bijzonder door die van buitenlandsche zaken en den vroegeren minister voor de zaken der roomsch-cathol. eeredienst waren voorgesteld. Hij trad in eene herinnering van den maatregel, door het vorig gouvernement genomen, om een blijk van ontevredenheid te geven over de wijze van afkondiging der kerkelijke regeling. Hij gaf zijne verwondering te kennen, dat de nieuwe regering plotseling tegenbevel had gezonden. Bij de opsomming van hetgeen er verder is voorgevallen, zegt spr., dat hij daarbij weder bewaarheid werd het gezegde *que les absents ont toujours tort.* Hij verklaart echter op nieuw openlijk en ten stelligste, dat hem niets vooraf over de kerkelijke regeling was medegedeeld; dat van geen aartsbisschop van Utrecht of bisschop van Haarlem was gewag gemaakt, dat het uit zijne correspondentie blijken kan, dat hij zich over die niet-mededeeling ten ernstigste heeft beklaagd en hij betuigt zijne bevreemding, dat de heer *Lightenvelt* bij de inzage van de brieven van den pauselijken internuntius, geene kennis heeft bekomen of genomen van de brieven, die hij, spr. geschreven had. Hij verklaart, dat het ministerie onmagtig is, om zelfs den schijn te doen ont taan, dat hij onwaarheid spreekt. Hij vraagt het wat de Regering heeft bewogen, om een vreemdeling te redden, maar de eer en goeden naam van Nederlandsche Staatslieden op te offeren. Hij leidt uit dit een en ander af, dat uit het vroeger gebeurde en later voorgevallene, geene reden bestond tot billijking der April-beweging, en tot optreding van dit ministerie. Hij wenscht in geenen deele antwoorden uit te lokken of over het gebeurde nieuwe discussiën te doen ontstaan, en hij wil gaarne, als de minister van buitenlandsche zaken het stilzwijgen bewaart, dat aannemen als een blijk zijner erkentenis, dat men te zijnen aanzien onbillijk en onregtvaardig heeft gehandeld. En in allen gevalle grieft het hem, dat er te kort gedaan is aan de eer en waardigheid van het land.

Spr. is in de derde plaats in een onderzoek getreden der vraag of de financiële huishouding van een geest van orde en spaarzaamheid getuigde. Hij heeft doen uitkomen den beteren finantiëlen toestand, die sedert 1849 werd verkregen, waarvan het gunstige gevolg was, het bestaan van overschotten, amortisatie, ontheffing van lasten enz. Hij meent daarin een duidelijk bewijs te zien van het nauwe verband, dat er tusschen financieel beheer en politieke rigting bestaat. De Regering heeft op het politiek gebied verklaard eene tegenovergestelde rigting te zullen aannemen. Sedert zijn er 18 maanden verloopen en nu merkt men reeds in het financiële op, dat al de verkregene bezuinigingen spoorloos zijn verdwenen, en dat de uitgaven van den staat met 3 millioen zijn verhoogd. Spreker vraagt wat men daar tegenover stellen kan? en hij wijst er op, dat er met het herstel der vloot zelfs geen krachtig begin is gemaakt. Dat op buitengewone uitgaven voor het leger, zelfs niet voor het in dienst houden der miliciens, of den hoogen prijs der levensmiddelen is gezorgd; dat al verder voor de kanalisatie in Noord-Braband, voor een weg van Groningen naar Assen, voor den Rijnspoorweg enz., suppletoire begrootingen zullen worden aangeboden. Tegenover die hoogere uitgaven zijn slechts gesteld hoogere tractementen, hoogere uitgaven voor policie en dergelijke. Dit brengt hem tot de overtuiging, dat deze weg leiden moet tot nieuwe geldleeningen en nieuwe lasten, zoo de regering niet bij tijds op dien weg gestuit wordt. Hij schrijft den tegenstand tegen het vorig ministerie vooral toe aan hen, die tengevolge van het ingevoerde bezuinigingsstelsel getroffen werden. Hij meent dus, dat dit ministerie juist in de verhooging der uitgaven een steun zoekt. Hij had eene betere verwachting van ministers, die medegewerkt hebben tot het verslag aan den Koning van 13 November 1848, of om als leden der kamer op de invoering van krachtdadige bezuinigingen aan te dringen. Zijne slotsom is, dat hij welligt genoopt zal worden tegen de meeste hoofdstukken te stemmen. Hij beoordeelt niet de personen, die aan de ministeriële tafel gezeten zijn, doch hij vindt in deze begrooting eene kiem tot bewandeling van een verkeerden weg in het stuk der financiën en de bevestiging van een regeringsstelsel, dat naar zijne overtuiging verderfelijk is voor het Vaderland. Boven sympathie of antipathie ten opzigte van eenig ministerie staat bij hem het belang der natie, en dat belang roept hem in dit oogenblik toe: onthoudt u!

—

De heer *van Bosse* plaatst zich geheel op het terrein der cijfers. Hij merkte echter op, dat, terwijl verleden jaar er van meer dan eenen kant aansporing was om de uitgaven te verhoogen, er thans maar eene enkele stem daartoe is opgegaan. Hij herinnert aan hetgeen hij bij vorige gelegenheden gezegd heeft, dat het monument van den vroegeren gang van zaken bestond in het grootboek der nationale schuld. Spr. komt alsnu tot de beantwoording van eenige sprekers. Ten aanzien van het opgemerkte door den heer *Rochussen*, over de wisselvalligheid der koloniale baten, en dat de finantiële toestand zóó moet zijn, dat het koloniaal batig slot niet meer noodig is, en het dan eerst gezegd kan worden, dat de finantien in een normalen toestand verkeeren, — antwoordt spr., dat van 1850—53 dit standpunt bereikt is. De koloniale baten zijn niet meer noodig geweest, er was meer overschot dan het koloniaal batig slot opleverde. Dat zal zeker nu niet meer gebeuren, als hij in aanmerking neemt het hooge cijfer der begrooting van 1854, en dat die voor 1855 nog hooger zal zijn. Hij betreurt die strekking; het doet hem leed als hij ziet, dat al de arbeid van 5 jaren voor niet is geweest, en dat alles wat sedert 1848 tot bezuiniging is aangewend, op eenmaal te loor gaat. — Wat de opmerking van den heer *van Reede van Oudtshoorn* betreft, dat, behalve het hoofdstuk van oorlog, de verhooging niet zoo groot is, antwoordt spr., dat het nog niet zoo zeer zijn de sommen, die aangevraagd worden, als wel het beginsel der opdrijving der uitgaven. Spr. herinnert hier do strekking van het rapport van 13 November 1848, waaraan dikwerf eene verkeerde uitlegging is gegeven. Dat rapport is opgevolgd en men heeft naderhand wel gezegd, dat de rei der groote bezuinigingen gesloten was; maar er bijgevoegd, dat men gaande weg nog meer kon bezuinigen. — Hij bespreekt vervolgens de zucht tot opdrijving der uitgaven, en geeft toe, dat het moeijelijk is om elken aandrang te keer te gaan en op alle aanvragen neen te zeggen. Maar de Regering moet haren pligt weten te vervullen en zich sterk toonen tegenover allerlei sollicitatiën. Z. i. schiet de Regering daarin te kort. Hij toont aan, dat er ontzaggelijk veel artikelen der begrooting verhoogd zijn, ten getale van 148. Dit bewijst, volgens spr., dat de Regering niet doordrongen is van het beginsel van een spaarzaam beheer. Dit blijkt te meer als hij ziet, dat de regterlijke organisatie verschoven wordt, en dat de algemeene rekenkamer (die hier het dubbel kost van hetgeen in België daarvoor wordt uitgegeven) op denzelfden voet blijft. Dit en nog meer toont aan, dat bij de Regering geene ernstige zucht bestaat om te vereenvoudigen daar waar dit kan; terwijl men niet uit het oog moet verliezen, dat aan al de ambtenaren der regterlijke magt, die men nu aanstelt, later pensioen moet worden toegekend. Hij wijst op de herleving aan het Koninklijk Instituut, met meer geld dan ooit te voren; op de vele administratieve verhoogingen; op de verhooging voor het departement van oorlog, die nu als *nominale* begrooting wordt opgegeven. Naar zijn inzien zal die 12 millioen nog niet genoeg zijn, als men de miliciens een jaar onder dienst wil houden, dan zal er misschien 13 à 14 millioen noodig zijn. Bij de begrooting voor oorlog o. a. ƒ 86,000 meer voor materiëel der artillerie en genie aangevraagd, zonder dat daarvoor eenige reden wordt opgegeven. Op hetzelfde hoofdstuk van oorlog zijn ƒ 36,000 voor onvoorziene uitgaven uitgetrokken, zonder dat er eenige reden is opgegeven, waarom dit plaats heeft, waarschijnlijk om de begrooting te sluiten. Uit dit een en ander leidt hij af, dat er eene groote stap gedaan wordt op eene verderfelijke rigting, die hij niet kan of mag bestendigen, maar nu heeft de heer *van Gollstein* gisteren gezegd, dat ook onder het vorig ministerie de uitgaven zijn opgedreven, en de Regering voert ook in § 7 der memorie van beantwoording dergelijke redenering. Maar daargelaten dat het feit onjuist is, vraagt spr. aan het ministerie, waarom het, als 't het vorig ministerie zoo wil volgen op den weg van vermeerdering van uitgaven (zoo als het zegt) het vorig kabinet dan ook niet volgt op den weg van bezuiniging. Het vorig bewind had als regel aangenomen: dat, als de omstandigheden meer uitgaven vorderden, het dan pligt te meer was om uit te zien naar de middelen, ten einde alle mogelijke bezuinigingen in te voeren. Dus: waar de noodzakelijkheid meer uitgaven vorderde, werd aan den anderen kant meer ingekrompen van wat niet strikt noodzakelijk was. — Spr. komt vervolgens tot de raming der middelen en de wijze van raming. Hij treedt ook hier in eene vergelijking tusschen nu en vroeger, ten betooge dat men nu de raming der middelen veel hooger had kunnen stellen, doch men dat niet heeft gedaan, en dat men aan den anderen kant de raming der uitgaven hooger gema kt heeft. Hij zal daar later op terugkomen, want hij wenscht niet meer te spreken over de middelen, of over het voorstel der Regering, of over dat van hem en vier zijner medeleden. Hij zal alleen dit zeggen: dat de Regering nu erkent, dat de cijfers verleden jaar, omtrent de middelen, geheel juist zijn, en dat dit nog meer kracht gekregen heeft door de verklaring van den minister van finantien, in de zitting van Vrijdag l.l. afgelegd. Die verklaring kon niet gedaan worden als de Regering niet de overtuiging had, dat de middelen daartoe voorhanden waren; terwijl uit de vroegere cijfers der Regering bleek, dat zij meende niet verder te kunnen gaan, dan tot wegneming der 23 opcenten op het gemaal.

—

De *Minister van Financien* wijst in den aanvang zijner rede op den bijzonderen toestand waarin het kabinet geplaatst is. Terwijl de gunstige financiele gesteldheid de regering de vraag deed onderzoeken van vermindering van lasten, mogt zij aan den anderen kant de behoeften van den staat en de toekomst niet uit het oog verliezen. Maar toch vindt hij redenen tot bemoediging in hetgeen sommigen verklaard hebben, dat zij hunne stem aan deze begrooting niet zullen weigeren. Zoo heeft b. v. de heer *van Reede* dit verklaard, hoewel hij gezegd heeft de rigting van het kabinet niet te zijn toegedaan. Z. Exc. gelooft dat het verwijt onjuist is, dat de regering aan haar programma van April niet getrouw zou zijn gebleven. Wat hem betreft heeft hij aan het ministerie bij de aanbieding der portefeuille gevraagd: zult gij getrouw zijn aan uw programma, en daarop was het antwoord: ja. Dus ook hij stelt zich verantwoordelijk voor het programma van April, maar hoe getrouw men ook daaraan moge zijn, kan de Regering niet de rigting van den heer *van Reede* volgen. Men kan desniettemin elkanders meeningen eerbiedigen. Men zeide dat twee uitstekende leden door toedoen van het ministerie uit de kamer geweerd zijn, doch de minister antwoordt dat dit onjuist is; van een anderen kant werd juist beweerd dat de Regering bij de verkiezingen al te onzijdig is gebleven: dit is dus wel het beste bewijs dat zij zich geene partij gesteld heeft, Hij verzoekt echter om die twee heeren, namens hem, zijn leedwezen te betuigen dat zij niet meer leden dezer kamer zijn, en hen van zijne hoogachting de verzekering te geven. Z. Exc. staat vervolgens stil bij de lessen uit de geschiedenis door den heer *van Lennep* gisteren aangehaald; is het daarmede eens; of dat de spreker heeft onzen tegenwoordigen toestand wat te zwart gekleurd. Z. Exc. geeft toe dat wij met voorzigtigheid de toekomst moeten te gemoet gaan, maar wij moeten ook letten op den financiëlen toestand en bovenal het oog gevestigd houden op de vaderlandsliefde van allen, als de ure van het gevaar zou slaan.

Z. Exc. komt nu tot de finantiële beschuldigingen en bedenkingen, tegen de begrooting in het midden gebragt. Men zeide, dat er bij de Regering eene zucht bestond, om in het finantiële eene tegenovergestelde rigting te volgen, namelijk, om in plaats van zuinigheid geld te verspillen. De begrooting voor 1855 zou 3 millioen meer bedragen dan de uitgaven van 1853. Z. Exc. ontkent dit. Het is niet zeker dat er buitengewone kredieten, die men daartoe in rekening brengt, voor 1855 noodig zullen zijn. Zoo het subsidie aan den Rijnspoorweg noodig zal zijn, dan is dit het gevolg van de contributie (die hij heilzaam acht) die de vorige regering op zich genomen heeft te zullen voldoen; en de andere uitgaven die later nog zullen kunnen opkomen, zijn het gevolg van wetten, die vroeger aangenomen zijn. Hij doet voorts uitkomen, dat de eenige wezenlijke verhooging voor 1855 veroorzaakt is door vermeerdering voor oorlog en marine; al het andere is van luttel beteekenis wat de sommen betreft. Z. Exc. ontkent voorts, dat de Regering toegegeven heeft aan de aanzoeken of neigingen van ambtenaren om verhooging van tractement. De geheele vermeerdering bedraagt ƒ 22,000 en een getal van 10 ambtenaren. Is dat nu zoo om over te klagen? Wat het hooge eindcijfer der begrooting aangaat, beroept hij zich op den heer *Thorbecke*, die meermalen gezegd heeft, toen men hem verweet dat hij de duurste minister van binnenlandsche zaken was, dat, indien de uitgaven nuttig en noodig waren, het goed was. Wat de aanstelling der ambtenaren betreft, moet hij nog dit zeggen, dat het ook hier de vraag is: zijn er meer ambtenaren dan noodig:

zijn? en dan antwoordt hij, neen. Bij de uitbreiding der werkzaamheden aan de departementen, bestaat er ook meer behoefte aan ambtenaren. Wat de tractementen der ambtenaren betreft, spreekt hij het tegen dat de ambtenaren te hoog bezoldigd worden. Integendeel zou hij veeleer kunnen zeggen, dat velen naauwelijks in hunne behoeften kunnen voorzien, zoo zelfs, dat de minister van binnenl. zaken verklaard heeft, dat het moeijelijk is om bij den waterstaat opzigters te krijgen, omdat zij zoo slecht bezoldigd waren. Men wilde meer blijken van bezuiniging door vereenvoudiging. Het zal bij de onderscheidene hoofdstukken blijken, of dit ministerie daarvan meer dan het vorig ministerie afwijkt. Wat de klagt betreft dat de marine achteruitgaat, antwoordt de minister, dat als er jaren lang sommen tot verbetering der marine waren toegestaan, die toestand nu beter zou zijn, maar daar dit niet geschied is, moet men er geen verwijt aan het ministerie van maken, dat de vloot nu in een slechten toestand verkeert. Wat de hoogere uitgaven, b. v. die der telegrafie, betreft, ook daar stelt de minister de inkomsten tegenover, zoo ook wat de Haarlemmermeerpolder en het postwezen aangaat. Als men nu alleen de hoogere uitgaven op die posten optelt, en niet tegelijk in aanmerking neemt, dat er ook inkomsten tegenover staan, dan is men niet billijk. Als men zoo veel spreekt over hoogere begrooting, dan moet de minister toch vragen: wat gemakkelijker is: eene lage of eene hooge begrooting aan te bieden? Het is natuurlijk veel aanlokkelijker eene lage begrooting op te maken: dan ontstaan er geene klagten, maar de Regering heeft verkozen op den waren toestand te letten. — Wat het stelsel betreft, gisteren door den heer *Rockussen* ontwikkeld, hoopt de minister ook dat de koloniale baten niet meer noodig zullen zijn. Hij is het ook eens dat de wet op het personeel voor verbetering vatbaar is, zoo ook de wet op de successie. Deze en andere wenken van dien spreker zal de Regering behartigen.

Wat de afschaffing der 23 opcenten op het gemaal betreft, daarover zal hij bij de *middelen* beter gelegenheid hebben te spreken. — Men zeide, dat de middelen te laag geraamd waren; Z. Exc. antwoordt, dat geen voorzigtig minister de middelen zoo hoog zal ramen, als de opbrengst was van een vorig jaar. In de onzekere politieke omstandigheden, waarin we verkeeren, is het gewaagd te stellen, dat de middelen in 1855 evenveel als in 1853 zullen opbrengen. Men merkte verder op, dat de 10 eerste maanden van 1854 meer boven de raming hebben opgebragt, doch dit geldt de indirecte belastingen, niet de andere middelen. - Wat het verwijt van inconsequentie aangaat, dat hij eerst de afschaffing der 23 opcenten heeft voorgedragen en daarna l.l. Vrijdag heeft toegezegd de afschaffing van den accijns op de rogge, antwoordt Z. Exc. dat dit geene inconsepuentie is; de verklaring van Vrijdag l.l. was voor het vervolg, en ook om aan te toonen wat de regering voor het meest noodzakelijke acht tot afschaffing, bij den strijd van meeningen, die er heerscht. Hij heeft bij die verklaring ook gezegd, dat de afschaffing zou geschieden bij eene rustige politieke toekomst en bij een voldoenden financiëlen toestand. — Z. Exc. meent hiermede de algemeene bedenkingen te hebben beantwoord. Mogt hij nog iets vergeten hebben, dan zal hij daarop gaarne later terugkomen.

—

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* treedt in algemeene beschouwingen naar aanleiding van de politieke quaestiën, die in de discussiën zijn voorgekomen. Dit betreft vooral de vraag nopens de beginselen over de al of niet ten uitvoerlegging van het programma der Regering. De Regering is overtuigd, dat zij dat programma getrouw heeft opgevolgd: 1o. wat betreft de uitvoering van de grondwet. De grondwet is eerlijk ten uitvoer gebragt door de aanbieding der wetten, door haar voorgeschreven als de wetten, in de vorige zitting tot stand gebragt, betreffende het armbestuur en het regerings-reglement voor Ned.-Indië, en de nu aangeboden ontwerpen betreffende het onderwijs, de ministeriële verantwoordelijkheid en het regt van vereeniging en vergadering. Z. Exc. zal in geene beoordeeling dier voordragten treden, maar uit dat alles blijkt de zucht der Regering om de grondwet ten uitvoer te leggen in den geest, waarin zij is vastgesteld, en dat de Regering daarbij het oog geslagen heeft op de regten en vrijheden der natie. Z. Exc. neemt daarna de onderscheidene bedenkingen of verwijten op, gisteren, vooral door de heeren *Dullert* en *van Zuylen*, in het midden gebragt. Men zeide, dat de wetten die tot stand waren gekomen of aangeboden, grootendeels van de vorige regering waren overgenomen. De minister erkent, dat er eenige wets-ontwerpen van de vorige regering gevonden zijn, maar alles komt hierbij neder op de hoofdbeginselen en deze zijn verschillend van die door het vorig bewind voorgedragen. Hij ontkent voorts, dat er een geest van transactie bij het ministerie heeft voorgezeten bij het tot stand brengen van sommige wetten. Eene regering, die dat doet, geeft bewijzen van lakenswaardige zwakheid, maar eene regering, die het oog houdt op den toestand en de behoeften van het volk, die houdt de ware staatkunde in het oog. — 2o. Zegt de minister, dat het programma ook in dit opzigt is uitgevoerd: dat er minder overwegenden invloed aan het centraal gezag is gelaten. De regering heeft getracht dien invloed zoo weinig mogelijk op de huishouding der gemeenten en gewesten te doen drukken. Men heeft zich beroepen op geruchten van herziening der provinciale en gemeente-wetten, en dat de regering verklaard zou hebben, dat er te veel in die wetten was, wat aan het centraal gezag de bovenhand geeft. De minister verwijst te dien aanzien naar zijn antwoord op het voorloopig verslag der kamer. Er is geen onderzoek ingesteld nopens de herziening der provinciale- en gemeente-wetten. Ook in het programma van 1853 is niet te kennen gegeven, dat eene dergelijke herziening zou plaats hebben. De regering heeft nimmer ontkend, dat er veel goeds in die wetten lag, maar zij heeft gezegd, dat de ondervinding uitspraak moest doen, om te beoordeelen of er soms hier of daar wijzigingen in noodig waren. Z. i. moet een opvolgend ministerie niet alles wijzigen wat een vorig heeft opgebouwd; dat heeft het vorig ministerie ook niet gedaan met betrekking tot dat, wat het onmiddelijk is voorafgegaan. — Ook staat de minister stil bij de verkeerde uitlegging, die men gegeven heeft aan de woorden „tegenovergestelde rigting." — Men leidde daaruit af, dat de regering voornemens was juist in een tegenovergestelden zin te handelen als het vorig ministerie. Dien zin heeft de regering nooit aan die woorden gehecht en mag er ook niet aan gegeven worden. Hij heeft meermalen gezegd, dat het ministerie van het vorig bewind zou overnemen wat goed is, en dat zij nalaten zal, wat haar minder geschikt ter navolging voorkwam. Noch hij, minister, noch eenige leden van het ministerie, wilden afbreken wat goed is, noch slaafs volgen datgene, waarmede zij zich niet konden vereenigen.

De minister meent hiermede voor, wat hem betreft, de algemeene bedenkingen te hebben beantwoord.

—

De *Minister van Justitie* zal niet zoo zeer behandelen de bedenkingen tegen de begrooting in het algemeen in het midden gebragt, als wel wat meer zijn werkkring in het bijzonder betreft. — De minister beantwoordt in de *eerste* plaats den heer *van Wintershoven*, die gewezen heeft op de proclamatie, in 1848 in Limburg afgekondigd, en die ook door hem onderteekend is, en waarin vooral de belofte gedaan werd omtrent het doen ophouden van onregtvaardigheid in het begeven van ambten en bedieningen. Nog op dit oogenblik beaamt Z. Exc. den inhoud dier proclamatie, namelijk, dat er vroeger met onregtvaardigheid in de begeving van bedieningen aan niet Limburgers is te werk gegaan. Z. i. moet dat denkbeeld van lieverlede ter zijde worden gesteld. Gedurende den tijd dat hij aan het bewind is, zijn er drie betrekkingen opengevallen, en daarvoor zijn alleen Limburgers gekozen, als een herstel van onbillijkheid en onregtvaardigheid die er bestond. Dit geschiedde echter alleen uit het oogpunt van billijkheid, en niet *qua* stelsel. — Ten *tweede* merkt de minister op, dat eenige sprekers getreden zijn in eene ontleding van het ministerie en gezegd hebben geen vertrouwen in den minister van justitie te stellen, omdat hij de wet op de regterlijke organisatie nog niet had ingediend. Z. Exc. schetst den moeijelijken toestand waarin de minister van Justitie zich in dit opzigt bevindt; hij wijst ook op het groot verschil van meening deswege bestaande. Hij heeft nu echter belangrijke inlichtingen ingewonnen en hij heeft zich verbonden in de volgende zitting eene wet op de regterlijke organisatie voor te dragen. Hoe kan men nu op dien grond vertrouwen aan den minister weigeren? — Z. Exc. komt alsnu tot de rede van den afgevaardigde uit Zwolle, den heer van *Zuylen van Nijevelt*. Hij heeft met dien spreker eene onaangename rekening af te sluiten. Z. Exc. verwachtte van dien afgevaardigde, dien hij te trotsch achtte om te klagen en te groot om te zwijgen, — dat hij spreken zou, maar niet dat hij onjuiste beschuldigingen tegen het ministerie zou inbrengen. Z. Exc. herinnert zich hoe die zelfde afgevaardigde het ministerie van werkeloosheid beschuldigde. Hij herinnert zich ook dat die spreker eenige maanden later die beschuldiging heeft teruggeroepen. Z. Exc. heeft destijds die verklaring goed opgenomen, want de slag was toegebragt, en wat baat het dan als men later tot den veroordeelde zegt: Gij zijt onschuldig! Tot zijn leedwezen, vindt Z. Exc. dien spreker op hetzelfde terrein terug als in 1849, namelijk dat hij het ministerie beschuldigt. Misschien zal dat lid ook later weer verklaren, dat hij gedwaald heeft, althans wanneer het hem om waarheid te doen is.

Z. Exc. komt nu tot de behandeling der bepaalde verwijten. 1o. dat dit ministerie zich zou hebben opgeworpen. Z. Exc. herinnert dat de Koning ministers ontslaat en aanstelt. Hoe kan men dan zeggen: dat dit ministerie zich heeft opgeworpen? Die uitdrukking levert niet blijken op van eerbiediging der grondwettelijke voorschriften. Toen hij aangezocht werd deel van het ministerie uit te maken, heeft hij zich wel degelijk verstaan over den weg dien zou worden ingeslagen. Dit ministerie is derhalve niet zoo bij verrassing ontstaan, als men het wel heeft willen doen voorkomen. — 2o. Men wilde den minister van Justitie doen zien, dat hij geen onderscheid ziet tusschen wit en zwart, dat hij zijne vroegere beginselen verloochende. Maar Z. Exc. zegt, dat men dan moet aanwijzen wanneer hij dit gedaan heeft. Onbepaalde beschuldigingen bewijzen niets. Is het, vraagt Z. E. omtrent den zin der Grondwet, dat hij daarvan het bewijs geleverd heeft? Neen, want hij weet niet dat de minister van justitie zich onder hen geschaard heeft, die zich bij uitstek de constitutionnele partij noemen. Hij is ook voor de vrijheid; maar hij is steeds geweest tegen een stelsel van verwringing der grondwet naar een denkbeeldig constitutionneel stelsel. Tot bewijs daarvan voert hij aan, dat toen de Grondwet in 1848 was tot stand gekomen, die partij zeide: wij verheugen er ons niet over en wij betreuren het ook niet. Als de mannen van onze partij aan het roer van den staat zullen komen, dan kunnen wij die Grondwet wel wringen in den geest, dien wij er aan toeschrijven, en de leider dier partij heeft zich, als minister, meermalen over sommige bepalingen dier Grondwet beklaagd. Dit is toch, z. i., geene groote gehechtheid aan die Grondwet. Hij denkt er anders over. Hij meent, dat we met die Grondwet, als ze naar zin en bestaan wordt uitgelegd, eenen regeringsvorm hebben, waaronder de individuële vrijheid der ingezetenen kan geëerbiedigd worden. — Z. Exc. vraagt verder, of hij ooit bewijs heeft gegeven van wit zwart en zwart wit te noemen, in betrekking tot de zaak der vrijheid. Neen, maar Z. Exc. verstaat de vrijheid anders dan de zich noemende constitutionnele partij. Hij beschouwt elke wets-bepaling, die niet volstrekt noodig is, als een nutteloozen band voor de ingezetenen. Hij wil wezenlijke vrijheid, zoo groot als de orde dit maar eenigzins toelaat. — Of is het bewijs van stelselloosheid, vraagt Z. Exc. al verder, omdat zij den Koning durft noemen daar waar de Grondwet hem noemt? Indien hij in die Grondwet leest: de Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk, dan moet hij den Koning voorop stellen, wil hij de Grondwet geen geweld aandoen. — Maar slaat het verwijt ook misschien daarop, dat de minister van justitie een groot aandeel heeft gehad aan het verslag aan den Koning van 18 November 1848, en omdat hij in dat moeijelijke tijdstip, toen het noodzakelijk was in te krimpen al wat mogelijk was, ten einde eerlijk te kunnen blijven, — nu, bij een goeden finantiëlen toestand en overschotten, grootere bezoldiging aanvraagt voor sommige ambtenaren die meer werk te verrigten hebben? Ook dit kan geen verwijt zijn, want hij gelooft dat men in tijden, als de inkomsten groot zijn, minder bekrompen moet zijn dan in tijden van nood. Die omstandigheden mogen wel degelijk in aanmerking komen. — De heer *van Zuylen* heeft ook gezegd, dat hij de gelden voor de policie aangevraagd, afstemt, omdat zij misschien tot bespieding kunnen strekken. Die woorden hebben den minister getroffen. Ja, als men een minister hatelijk wil maken, dan is daartoe geen beter middel; dan dergelijke blaam op hem te werpen! Maar, vraagt de minister, vergeet men dan, als er van policie sprake is, dat het eerste, waarop de ingezetenen van den Staat regt hebben, dit is: dat er gewaakt worde voor de openbare veiligheid en voor de bescherming van personen en eigendommen? Een gouvernement dat zou zeggen: ontneemt mij de middelen daartoe, zou zijnen pligt verzaken, en de afgevaardigde, die roept: onthoudt u om de gelden toe te stemmen, doet evenzoo. Wat zou het baten, vraagt de minister, als de maatschappij niet beschermd werd tegen kwaadwilligen? — Maar wat het spionneren betreft: men onderscheide wel: gelooft de heer *van Zuylen*, dat er niet in den lande zijn, die er op uit zijn om zich meester te maken van de goederen van anderen? Meent hij, dat er geen overleggingen van de zoodanigen plaats hebben? Meent hij, dat de misdadigers niet in het oog moeten worden gehouden? Maar dit is geheel iets anders. Dat zijn preventieve maatregelen in het belang van orde en rust in de maatschappij. Maar verder mag de uitlegging van verdenking niet gaan. Wat de minister gezegd heeft in zijne memorie van antwoord, berhaalt hij ook hier: er wordt geen cent voor hooge policie uitgegeven, dus wat men daaromtrent verspreid mogt hebben, is logenachtig.

Waar wordt iemand hier in den lande bespied en beluisterd? Nergens, nergens. Maar wat Z. Exc. doet is het waken voor de openbare veiligheid en de uitoefening der policie in den Staat. En als de klagten over armoede en de krokodillen-tranen over het lot der mindere klassen ooit het oproer op straat zullen brengen, ja, dan is de minister van justitie daar om dit te onderdrukken, dan zal hij daar zijn om zijn pligt te doen. Wil men hem de middelen daartoe niet geven, hij zal er de verantwoordelijkheid niet van op zich nemen. Het geldt hier een punt, waarbij men eenige ruimte aan den minister moet overlaten. Stelt men geen vertrouwen in den minister; meent men dat hij is (wist men wel wat men zeide, vraagt de minister) een spion of, wat nog erger is, een leider, een bezoldiger van spionnen, welnu, men geve hem dan een volum van wantrouwen.

GEDRUKT BIJ GRATAMA, TE ASSEN.